

ΗΛΙΑΣ Ε. ΜΠΙΤΣΑΝΗΣ

9 ΜΑΗ 1934
Ο «ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΜΑΗΣ»
ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2025

ΗΛΙΑΣ Ε. ΜΠΙΤΣΑΝΗΣ

9 ΜΑΗ 1934

Ο «κόκκινος Μάης» της Καλαμάτας

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2025

Ο «ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΜΑΗΣ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ»

9 Μάη 1934, ο «κόκκινος Μάης» της Καλαμάτας που βάφτηκε με το αίμα των εργατών. Τα λιμενεργατικά της Καλαμάτας το 1934 σφραγίζουν μια περίοδο έντασης των κοινωνικών αγώνων και ανόδου του εργατικού κινήματος. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, αλλά και στην Ελλάδα, οι εργατικές κινητοποιήσεις σηματοδεύονται από βίαιες συγκρούσεις και επιθέσεις κατά των απεργών. Οι εργάτες στήνουν οδοφράγματα στο Παρίσι και σημειώνονται εκτεταμένες συγκρούσεις, στη Βιέννη και το Λιντς φασίστες πυροβολούν εναντίον των εργατών και τους χτυπάνε με πρωτοφανή αγριότητα, οι μεταλλωρύχοι της Αστουρία ξεσηκώνονται παίρνοντας τα όπλα.

Στην Ελλάδα οι πρωτομαγιάτικες εκδηλώσεις παίρνουν μεγάλες διαστάσεις καθώς κατεβαίνουν σε 24ωρη απεργία οι εργάτες σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πειραιά, Βόλο, Λάρισα, Πάτρα, Καλαμάτα, Σέρρες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στην Καλαμάτα για πρώτη φορά γίνεται κοινός γιορτασμός των τριών εργατικών οργανώσεων και η συγκέντρωση ήταν ογκώδης. Εκείνη την εποχή υπήρχε το Εργατικό Κέντρο Καλαμάτας που ελεγχόταν από τους αρχαιομαρξιστές, το Πανεργατικό Κέντρο που δεχόταν βολές ως εργοδοτικό και τα Ταξικά Επαναστατικά Συνδικάτα που βρίσκονταν την επιρροή του ΚΚΕ.

Η ΚΡΙΣΗ

Η τοπική οικονομία της Μεσσηνίας περνάει σοβαρότατη κρίση, γιατί έχοντας στηριχθεί στη σταφιδοκαλλιέργεια, εμφανίζει σημάδια κατάρρευσης, καθώς η κρίση της σταφίδας μεταφέρεται στη βιομηχανία που συνδέεται στενά με αυτήν.

Το λιμάνι της Καλαμάτας αποτελεί την καρδιά της «βιομηχανικής περιοχής», η οποία έχει αναπτυχθεί γύρω από αυτό. Πρόσφυγες οι περισσότεροι εργάτες του λιμανιού, αντι-

μετωπίζουν πρόβλημα επιβίωσης καθώς η ανεργία έχει αρχίσει να παίρνει μεγάλες διαστάσεις καθώς οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης γίνονται όλο και περισσότερο έντονες. Το λιμάνι αποτελεί ένα σταυροδρόμι ανθρώπων και ιδεών, τα ιδεολογικά ρεύματα που διατρέχουν το εργατικό κίνημα σε όλο τον κόσμο βρίσκουν πρόσφορο έδαφος.

Οι συγκρούσεις ήδη από τον Οκτώβριο του 1932 ήταν βίαιες και ξεκίνησαν με την απεργία των φορτοεκφορτωτών, οι οποίοι έθεταν ένα αίτημα το οποίο σήμερα μπορεί να ξαφνιάζει: ζητούσαν να εργάζονται εκ περιτροπής, έτσι ώστε να μη μένουν χωρίς μεροκάματο δεκάδες συνάδελφοί τους. Αίτημα που απορρίφθηκε από τους εργολάβους του λιμανιού και οδήγησε σε απεργία.

Ακολούθησαν συμπλοκές, όταν επιχειρήθηκε να σπάσει η απεργία με τη χρησιμοποίηση ελεύθερων εργατών, οι κινητοποιήσεις γενικήθηκαν και συνοδεύθηκαν από μαχαιρώματα και άγριους ξυλοδαρμούς απεργών από την Αστυνομία και τους απεργοσπάστες. Οι ιδιοκτήτες φορτηγίδων κήρυξαν λοκ άουτ, το λιμάνι νέκρωσε για ένα μήνα, όσο κράτησαν δηλαδή οι συγκρούσεις. Από τις αρχές του 1933 άρχισε απεργία των λιμενεργατών που ζητούσαν να μη λειτουργήσει το σιλό των κυλινδρόμυλων «Ευαγγελίστρια», για να μη μείνουν χωρίς δουλειά ή να αποζημιωθούν αυτοί που θα απολυθούν. Η εκφόρτωση ενός караβιού το Σεπτέμβριο του 1933 γίνεται αντικείμενο σκληρών συγκρούσεων ανάμεσα στους εργάτες του λιμανιού και τους ιδιοκτήτες φορτηγίδων που οδήγησαν σε φόνο: στη διάρκεια διαμάχης, ο πρόεδρος της Ένωσης Φορτοεκφορτωτών Λιμένος Απ. Διαμαντόπουλος πυροβολεί και σκοτώνει τον ιδιοκτήτη φορτηγίδας Κ. Καλογεράκο. Στις 26 Απριλίου 1934 γίνεται σύσκεψη με την παρουσία εκπροσώπου του υπουργείου Εργασίας, στην

οποία συζητείται ένα σχέδιο μείωσης των λιμενεργατών, από 340 άτομα σε περίπου 140, με την ίδρυση ταμείου σύνταξης για εκείνους που ήταν μεγαλύτεροι των 40 χρόνων και θα αποχωρούσαν.

Σημειώνεται σοβαρή διαφωνία για το ποσόν αποζημίωσης που ζητούσαν οι λιμενεργάτες αναδρομικά από το 1928, λόγω λειτουργίας του σιλό: Ζητούσαν 8 δρχ. για κάθε κιλό σιταριού που ξεφορτωνόταν, ενώ οι κυλινδρόμυλοι έδιναν μόνο 5 δρχ.

Οι ημέρες περνούν και φθάνουμε στις 8 Μαΐου όταν η Παραλία νεκρώνει από την απεργία που έχει κηρυχθεί από τους εργάτες του λιμανιού και στην οποία συμμετέχουν οι επαγγελματίες, κλείνοντας τα καταστήματα. Αντιπροσωπεία συνδικαλιστών στην Αθήνα συμφωνεί με την πρόταση σχετικά με τη λειτουργία του σιλό, αλλά όταν φθάνει στην Καλαμάτα διαπιστώνεται η πλήρης διάσταση με το αίσθημα των λιμενεργατών: η γενική συνέλευση απορρίπτει τη συμφωνία και αποκρύπτει τους συνδικαλιστές. Δίνεται η εντολή από τον υφυπουργό Εργασίας Στεφανόπουλο να λειτουργήσει το σιλό και κινητοποιούνται ισχυρές δυνάμεις της Αστυνομίας και του στρατού για να το προστατεύσουν. Δημιουργούνται ζώνες μπροστά από το Τελωνείο και στήνεται ακόμη και οπλοπολυβόλο.

Το μεσημέρι εμφανίζεται έξω από το λιμάνι το πλοίο «Λίμνη» και λίγο αργότερα μπαίνει στο λιμάνι και πλευρίζει στους κυλινδρόμυλους.

Η απόπειρα των λιμενεργατών να σπάσουν τον κλοιό, που έχει σχηματιστεί από αστυνομικούς και στρατιώτες, αποτυγχάνει και μέχρι τα μεσάνυχτα συνεχίζονται οι αψιμαχίες.

ΣΤΟ ΨΑΧΝΟ

Τα γεγονότα της 9ης Μαΐου περιγράφει η αθηναϊκή εφημερίδα «Ανεξάρτητος» σε ανταπόκριση από την Καλαμάτα που δημοσιεύεται στο φύλλο της 10ης Μαΐου: «Η χθεσινή ημέρα ανέτειλε υπό το καθεστώς αυτό της απίστευτης στρατοκρατίας και τρομοκρατίας,

διά να βαφί με το αίμα αθώων εργατών, βληθέντων δολίως και ατίμως υπό των ατυχών στρατιωτών οι οποίοι διετάχθησαν να ρίψουν στο ψαχνό!

Αυτήν την όψιν παρουσίαζον αι Καλάμαι, όψιν πόλεως τελούσης εις κατάστασιν πραγματικής επαναστάσεως, με τους λιμενεργάτες και μυλεργάτες από το ένα μέρος εις απεργίαν ευνοουμένην από ολόκληρον τον λαόν, και από το άλλο μέρος τον στρατόν και την χωροφυλακὴν επιτιθεμένην και τρομοκρατούσαν...

...Η πρώτη αιματηρά συμπλοκή εγένετο την 9ην πρωινήν. Κατ' εκείνην την ώραν πολυάριθμος ομάς απεργών λιμενεργατών επεχείρησεν έφοδον εις τον λιμένα διά να παρεμποδίση την λειτουργίαν του απορροφητικού μηχανήματος, το οποίον είχε τεθεί εις κίνησιν. Συγχρόνως τμήμα της ομάδος αυτής επέβη λέμβου και επροχώρησεν προς το ατμόπλοιοιον "Λίμνη" προς τον αυτόν σκοπόν.

Τότε ο στρατός, κατόπιν διαταγής των ανωτέρων του, ήρχισε να βάλλη πυρά ομαδόν. Εναντίον της λέμβου και των εις τον λιμένα εργατών εχρησιμοποιήθη και οπλοπολυβόλον. Η συμπλοκή σκληρά και πεισματώδης, διήρκεσε περί τα 20' της ώρας με αποτελέσματα απεριγράπτως τραγικά. Εκ των εργατών εφονεύθησαν πέντε και ετραυματίσθησαν δέκα... ο αριθμός των ριφθέντων πυροβολισμών δι' όπλων και οπλοπολυβόλου είναι αδύνατον να καθορισθή...

...Ευθύς ως κατέπαυσαν οι πρώτοι πυροβολισμοί, οι εργάται εν εξάλλω καταστάσει παρέλαβον τα πτώματα των φονευθέντων συναδέλφων των και ήρχισαν να τα περιφέρουν ανά τας οδούς της Παραλίας και τας κεντρικάς πλατείας, κραυγάζοντες και καταρώμενοι τους δολοφόνους... αι γυναίκαι των εργατών αγνοούσαι τα ονόματα των θυμάτων έσπευδον εν αλλοφροσύνη πλησίον των νεκρών...

...Οι ζωηρότεροι των απεργών συνεννοηθέντες με άλλους εργάτας και πολίτας, αντί

να πτοηθούν από τα ενταθέντα νέα έκτακτα στρατιωτικά μέτρα εγένοντο μαχητικώτεροι και ήρχοντο εις νέαν σύγκρουσιν περί την 10.30 εξ ίσου αιματηράν με την πρώτην, τα αποτελέσματα της οποίας ήσαν και πάλιν να αφήσουν επί του πεδίου της μάχης δύο νεκρούς και τρεις σοβαρώς τραυματισμένους.

...Οι εργάται έχοντες δύο πτώματα φονευθέντων, ανεχώρησαν εκ της Παραλίας και διά της οδού Αριστομένους ανήρχοντο προς την πόλιν. Καθ' οδόν ελιθοβόλησαν την Τράπεζαν Αθηνών και κατόπιν ομάς εξ αυτών ανελθούσα εις την οικίαν του κυριωτέρου μετόχου του Κυλινδρόμυλου, κ. Πάστρα, έθραυσε τα εν αυτή έπιπλα και παν ό,τι ευρίσκετο εντός. Εν συνεχεία εσταμάτησαν ένα τραμ, του οποίου έσπασαν με ξύλα τα τζάμια. Επετέθησαν και κατά του ανθυπολοχαγού κ. Παναγιωτάκου και της φρουράς που ήτο επικεφαλής, τραυματίσαντες τινάς εξ αυτών. Κατόπιν τεράστια διαδήλωσις από εργάτας και πολίτας σχηματισθείσα μετά την δεύτερη συμπλοκή επεχείρησε να περιέλθη τας οδούς αλλά ημποδίσθη και διελύθη παρ' εφίππου χωροφυλακής και στρατού. Μεταξύ των νεκρών της 10.30 π.μ. συγκαταλέγεται και μία γυναίκα φονευθείσα εντός του περιπτέρου του συζύγου της ονομαζομένου Γ. Γκριζέππ. ...Λέγεται ότι εις λοχίας και δύο στρατιώται έρριψαν τα όπλα αρνηθέντες να πυροβολήσουν.

Αι αλληπάλληλαι συμπλοκαί έληξαν περί την 12.30. Από της 1 μ.μ. ήρχισε να επικρατεί σχετική ησυχία χωρίς να σταματήσει η έξαρσις...

Εν τω μεταξύ τα πτώματα παρέμειναν εκτεθειμένα εις τους δρόμους, απηγορεύθη δε να παραληφθούν...».

Και ο ανταποκριτής συνεχίζει:

«Ο λαός έχει ταχθή εις το πλευρόν των απεργών, τα αιτήματα των οποίων αναγνωρίζει ως δίκαια. Οι επαγγελματίες της Παραλίας από της Τρίτης το απόγευμα έκλεισαν τα καταστήματα εις ένδειξιν αλληλεγγύης. Επίσης σήμερον Τετάρτην ο Δικηγορικός Σύλλογος

κυκλοφόρησε 2.000 προκηρύξεις διά των οποίων καταγγέλλει τας στρατιωτικές αρχάς ως υπαιτίους των σκηνών.

Ο Εισαγγελεύς των Πρωτοδικών καλέσας παρ' αυτώ τον διοικητήν του Συντάγματος Καλαμών, συνταγματάρχην Α. Παναγόπουλον, του έκαμε δριμείας παρατηρήσεις...

...Προς κατευνασμόν των πνευμάτων, διετάχθη η απομάκρυνσις του σιτοφορτίου ανασταλείσης της λειτουργίας του σιλό... ενώ ο Φρούραρχος Καλαμών εξήτησε στρατιωτικές ενισχύσεις από τας φρουράς Ναυπλίου και Τριπόλεως.

...Εις το υπουργείον των Στρατιωτικών ελήφθη τηλεγράφημα του συνταγματάρχου Καλαμών Παναγοπούλου. Εις αυτό αναφέρει ότι, επειδή η Χωροφυλακή δεν διέθετεν επαρκή δύναμιν διά την τήρησιν της τάξεως εν Καλάμiais, διετέθη προς ενίσχυσιν δύναμις 120 ανδρών εξ ων οι 30 ήσαν παλαιοί στρατιώται και οι 90 νεοσύλλεκτοι. Το τηλεγράφημα προσθέτει ότι ο επικεφαλής της Στρατιωτικής δυνάμεως ανθυπασπιστής Παπαδόπουλος ετραυματίσθη διά λίθου εις την κεφαλήν...».

Στον τόπο των συγκρούσεων σκοτώθηκαν οι λιμενεργάτες Αντώνης Μαραγκουδάκης, Ανδρέας Σπάλας, Παναγιώτης Μπλίκος, Γιάννης Κολιτσιδάκης και Βασίλης Γιαρετινός. Τραυματίστηκε βαριά και υπέκυψε αργότερα ο Βασίλης Καπετανέας.

Τραυματίστηκαν οι Δ. Καρβέλας, Ανδρέας Πετρόπουλος, Αναστάσιος Μπάμπος, Σταύρος Πολίτης, Θανάσης Ελιάς, Μιλτιάδης Μπαμπούκας, Αναστάσιος Γιαννιτζόγλου, Λούλα Μπασούρου, Θανάσης Γαϊτάνος, Ιωάννης Σαρακηνός, Μιχάλης Φουρίδης, Μαρία Κριτσέπη, Γιάννης Γαμπάρολης.

Στην πόλη επικρατεί αναστάτωση και κηρύσσεται γενική απεργία.

ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ

Η καλαματιανή εφημερίδα «Θάρρος» επιτίθεται σκληρά κατά των υπευθύνων και αποτυπώνει την αίσθησις στην κοινή γνώμη

της πόλης. «Μετά τον πρώτον συγκλονισμόν εκ των προχθεσινών κανιβαλισμών της Παραλίας η κοινή γνώμη δοκιμάζει ήδη την μεγαλυτέραν κατάπληξιν. Οι δήμιοι του άοπλου λαού, που αιματοκύλισαν την πόλιν και έβαψαν τους δρόμους της με το τιμημένο αίμα του πολυπαθούς εργατικού και προσφυγικού στοιχείου, σε αποστολή του "ηθικού ρυθμού" δεν δεικνύουν ούτε αισθήματα εντροπής ούτε καν συναισθήσεως. Και με κυνισμόν που υπερβαίνει τα τολμηρότερα όρια διακηρύσσουν με εντατικά έργα και με αναίσχυντους λόγους ότι κατόρθωσαν να επιβάλουν την τάξιν. Και είναι ήσυχτοι δι' αυτό. Είναι ήσυχτοι διότι πιστεύουν πιθανώς ότι η εργατική μάζα κατόπιν του αιματηρού μαθήματος δεν θα τολμήση πλέον να ενοχλήση τας υψηλάς των προσωπικότητας και να παρέχη πράγματα εις τας εξοχότητάς των. Αλλά λοιπόν η τραγωδία ετελείωσεν εκεί; Το ζήτημα συνεκαλύφθη μετά τας αρειμανίους περιπόλους που εξαπέλυσαν εις τους δρόμους και με τα μυδραλιοβόλα που έσπασαν εις τα πλουτοκρατικά προπύργιά των; Τίνος λοιπόν είναι αι ευθύναι; Ποιος είναι ο υπαίτιος του τερατώδους αιματοκυλίσματος της Παραλίας; Αλλά εις το σημείον αυτό οι κήνσορες της μετριοπαθείας - ζητούν μετριοπάθειαν από τους εργάτας ενώ στρέφουν τα πυρά εις τας σάρκας των - αισθάνονται ότι κάπου πρέπει να δώσουν λόγον. Αν όχι την κυβέρνησίν των του "ηθικού ρυθμού", κάπου όμως αλλού εις έναν αιώνιον ηθικόν νόμον τιμωρόν, που ίσταται υπέρ τας εποχάς και τα καθεστώτα. Και συζητούν περί ευθυνών. Και παριστάμεθα εις το απδιαστικόν θέαμα της από χθες την πρωίαν καταβαλλομένης προσπάθειας της αποσπάσεως των συντριπτικών ευθυνών από των ιδίων ώμων. Δεν πταίει ο κύριος Νομάρχης, ο οποίος εν τούτοις δεν edίσταζε προχθές να διαδηλοί ότι θα στρώση την πόλιν με πτώματα - διότι έλαβεν εντολάς αντιθέτους προς τας συστάσεις του. Δεν πταίει ο κύριος Λιμενάρχης διότι και αυτός έλαβεν εντολάς και διότι δεν πρόβλεψεν την έκτασιν των ενδεχομένων συρ-

ράξεων. Δεν πταίει ο κύριος Παναγόπουλος ο οποίος διέταξε μεν τα πολυβόλα να βάλουν και έστρεψεν τας κάννας των τυφεκίων κατά του λαού, αλλά πιθανώς δεν υπελόγιζεν τας συνεπείας.

Πταίει λοιπόν ποίος; Οι εργάται οι οποίοι προσεφέρθησαν βορά εις τας καννιβαλικάς ασχημοσύνας... Η άσκησις των κοινών είναι λειτουργία ιερά και δεν ημπορούν πλέον να ασκούν λειτουργίαν παρομοίαν με τας χείρας αιματοβαμμένας...».

ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

Πέρα από την άμεση αντίδραση και κινητοποίηση του ΚΚΕ (δεν είχε εκλέξει βουλευτές το 1933), στη Βουλή γίνεται συζήτηση εκτός ημερήσιας διάταξης και η κυβέρνηση του Παναγή Τσαλδάρη δέχεται σκληρές επικρίσεις. «Τα γεγονότα των Καλαμών προξενούν και θλίψιν και έκπληξιν και αγανάκτησιν» δηλώνει ο Αλ. Παπαναστασίου, ενώ ο Γ. Παπανδρέου ζητεί «η ποινή η οποία θα υποβληθεί στους υπευθύνους πρέπει να είναι αληθώς αμείλικτος». Ο Μυλωνάς καταγγέλλει ότι «διά πρώτην φοράν γεγονότα οία των Καλαμών, εμφανίζονται εις την ιστορίαν του τόπου. Η κυβέρνηση εμφανίζεται προστατεύουσα συμφέροντα της βιομηχανίας, με αιματηράν δύναμιν, ενώ μόνον εν εσχάτη ανάγκη επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται όπλα, τοιαύτη όμως ανάγκη δεν υπήρξεν επί του προκειμένου». Και ο Τσιάρας του Αγροτικού Κόμματος καταγγέλλει: «Εκείνο που ευθύνεται περισσότερο διά τα μέχρι σήμερα εγκλήματα, ας το πούμε καθαρά και ειλικρινά, αν θέλουμε να θίξουμε την ουσία, είναι το καπιταλιστικό καθεστώς. Είναι το καθεστώς της αδικίας». Η ΓΣΕΕ με ανακοίνωση καταγγέλλει την κυβέρνηση Τσαλδάρη ως κύριο υπεύθυνο για τη δολοφονία των εργατών και οργανώνει στάση εργασίας.

Η ΔΙΚΗ

Παρ' όλ' αυτά στο εδώλιο του κατηγορουμένου κάθονται οι εργάτες τον Ιανουάριο

του 1935. Ο νεαρός τότε δικηγόρος Σταύρος Κανελλόπουλος, που έφθασε από την Αθήνα απεσταλμένος της Εργατικής Αλληλεγγύης, αποτύπωσε με την πολύ χαρακτηριστική φράση την εξέλιξη: «Αντί να είναι κατηγορούμενοι οι φονείς, είναι τα θύματά των». Την υπεράσπιση των κατηγορουμένων αναλαμβάνουν οι Καλαματιανοί δικηγόροι Ν. Κουλουμβάκος, Γ. Δάλλας, Θ. Κορμάς, Ι. Παναγιωτόπουλος και Ν. Νικολόπουλος, πολλοί από τους οποίους στα χρόνια που ακολούθησαν εξελίχθηκαν σε ανώτατα στελέχη της Αριστεράς.

Το δικαστήριο καταδίκασε το Χρ. Νιάρχο (34 χρονών λιμενεργάτης από του Μπάλα - Ταξικά Συνδικάτα) σε φυλάκιση 18 μηνών και 2 χρόνια εξορία στον Αγίο Ευστράτιο, τον Στάθη Σταθάκο (από την Καλαμάτα - Εργατικό Κέντρο) σε φυλάκιση 10 μηνών και τους Π. Αντώνακα (λιμενεργάτης από την Καλαμάτα - Ταξικά Συνδικάτα) και Γ. Ξενάκη (34 χρονών τσαγκάρης από του Μήλα - Ταξικά Συνδικάτα) σε φυλάκιση 7 μηνών. Οι κατηγορίες για μεν τον Χρ. Νιάρχο ήταν ότι «επωφελούμενος της απεργίας των μυλεργατών και λιμενεργατών προκάλεσε ταραχές και συγκρούσεις» για δε τους υπόλοιπους ότι «προεκάλεσαν και διήγειρον κατά των νόμων και των νόμιμων διαταγών της αρχής».

Όπως προαναφέρθηκε, χωρίς να τιμωρηθεί κανένας για τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν στις 9 Μάη που είχαν σαν αποτέλεσμα νεκρούς και τραυματίες, σύρονται στα δικαστήρια εργάτες συνδικαλιστές. Η δίκη άρχισε στις 22 Ιανουαρίου 1935 και γράφει ο «ΡΙζοσπάστης»:

“Μέσα σε αφάνταστη τρομοκρατία άρχισε σήμερα η δίκη των εργατών που κατηγορούνται σαν υπεύθυνοι των αιματηρών γεγονότων της 9ης του Μάη.

Οι αρχές τρομοκρατημένες απ’ την αγανάκτηση όλων των εργαζομένων της Καλαμάτας και της περιοχής της, πήραν όλα τα τρομοκρατικά μέτρα για να εμποδίσουν την εκδή-

λωση αυτής της αγανάκτησης και της συμπάθειας όλων ανεξαιρέτα των εργαζομένων, βιοπαλαιστών και επαγγελματιών στα θύματα της καθεστωτικής βίας και εκμετάλλευσης.

Από το πρωί πλήθος χωροφύλακες και καφίεδες με το διοικητή της αστυνομίας και της ασφαλείας επικεφαλής, είχαν αποκλείσει όλους τους δρόμους που βγάζουν στο δικαστήριο, εμποδίζοντας και διώχνοντας όλους τους εργάτες, άτομα και ομάδες που πήγαιναν να παρακολουθήσουν τη δίκη. Απαγορευόταν ακόμα και στους μάρτυρες της υπεράσπισης να πλησιάσουν στο δικαστήριο. Πάνω από εξακόσιοι εργάτες διώχτηκαν έτσι.

Στις 11 παρά τέταρτο μετέφεραν από τη φυλακή τους προφυλακισμένους σ. Νιάρχο και Ξενάκη με μεγάλη συνοδεία από 15 χωροφύλακες και αξιωματικό επικεφαλής.

Ο στρατός ήταν σε επιφυλακή. Κανείς δεν επιτρέπεται να μπει στο δικαστήριο, οι διάδρομοι και η αίθουσα είναι αδειανοί.

Στις 11 αρχίζει η δίκη. Ο εισαγγελέας κάνει πρόταση να γίνει η δίκη “κεκλεισμένων των θυρών”. Οι δικηγόροι της υπεράσπισης διαμαρτύρονται. Μα μήπως είναι ανάγκη να παρθεί ειδική απόφαση τη στιγμή που δεν επιτρέπεται να μπει μέσα κανείς;

Εξετάζεται ο πρώτος μάρτυρας Τσικρίτης καφεπώλης, που λέει πως το κίνημα της μέρας εκείνης δεν ήταν καθόλου οργανωμένο και γίνηκε έτσι αυθόρμητα. Σε σχετική ερώτηση των συνηγόρων απαντά πως ούτε είδε τους δύο κατηγορουμένους Νιάρχο και Ξενάκη να φωνάζουν και να παρακινούν τους εργάτες, ούτε καν τους αναγνωρίζει να βρίσκονταν στη συγκέντρωση.

Δεύτερος μάρτυς ο έμπορος Κοντέας καταθέτει πως οι εργάτες δεν ήταν καθόλου διατεθειμένοι να φθάσουν εκεί που φθάσανε. Ήταν μάλιστα πολύ υποχωρητικοί και βάλαν και κείνοι μεσάζοντα, για να συνεννοηθεί με τους αλευράδες και τις αρχές. Όταν όμως ήρθε η διαταγή απ’ το Στεφανόπουλο (υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας) να λειτουργήσει οπωσδήποτε το σιλό, τότες ξεσηκώθηκαν και

τράβηξαν για τις μαούνες. Σ' ερώτηση του εισαγγελέα και των συνηγόρων αν ο Νιάρχος και ο Ξενάκης παρώτρυναν τους εργάτες να μπουν στις μαούνες, ο Κοντέας απαντά πως όλος ο κόσμος αγανακτισμένος φώναζε: "Στις μαούνες, στις μαούνες". Καταθέτει πως πριν γίνει ακόμη το μακελειό και βλέποντας την αγανάκτηση και τη διάθεση του κόσμου, έτρεξε να ειδοποιήσει το νομάρχη, μα του απάντησε πως κοιμάται!

Σ' ερωτήσεις των συνηγόρων αν οι κομμουνιστές ήταν εκείνοι που υποκίνησαν τις σκηνές, λέει πως όλοι και οι πιο συντηρητικοί εργάτες ήταν αγανακτισμένοι για τη στάση των αρχών και της κυβέρνησης, και εργάτες εξαιρετικά συντηρητικοί τον φώναζαν "προ-δότη", νομίζοντας πως πρόδωσε τα συμφέροντά τους στις μεσολαβήσεις του με τις αρχές και τους εργοδότες.

Τρίτος μάρτυρας εξετάζεται ο διοικητής της αστυνομίας Πατρικάκης και λέει πως οι εργάτες δεν πίστευαν καθόλου πως θα τους τουφεκίσουν, δεν ήταν δυνατό να υποθέσουν ένα τέτοιο πράμα. Κι' από τα λόγια του βγαίνει πως οι αρχές είχαν ξεγελάσει τους εργάτες και τους έστψαν ενέδρα για να τους σκοτώσουν.

Για τους συντρόφους Νιάρχο και Ξενάκη λέει πως είναι γνωστοί κομμουνιστές. Στο σημείο αυτό οι δικηγόροι υπεράσπισης ρωτούν τον εισαγγελέα γιατί αφού είχαν ανακατευτεί στις σκηνές δεν εξορίστηκαν όπως άλλοι εργάτες. Και ο εισαγγελέας απαντά με στόμφο: "Δηλώνω υπευθύνως από της έδρας μου ότι δεν απέλειπεν ο καιρός και δι' άλλους".

Δηλαδή η απόφαση είναι από τώρα βγαλμένη όχι μονάχα για τους δικαζόμενους, μα και για άλλους εργάτες.

Η τρομοκρατία δεν περιορίστηκε μονάχα στην απαγόρευση των εργατών να παρακολουθήσουν τη δίκη. Τόσο το τηλεγραφείο της Καλαμάτας, όσο και τα τηλεγραφεία των χωριών και ιδιαίτερα της Μικρομάνης δεν δεχόντουσαν τα απανωτά τηλεγραφήματα διαμαρτυράις που στέλναν από παντού οι

εργαζόμενοι, απαιτώντας την αθώωση των δικαζομένων εργατών. Ακόμα πριν τρεις μέρες καφιέδες πιάσαν τον ανταποκριτή του "Ριζοσπάστη", του κάναν έρευνα και έπειτα τον πήγανε στο σπίτι του και με τα πιστόλια στο χέρι κάναν σ' όλο το σπίτι έρευνα για να τον τρομοκρατήσουν.

Ενας υπαξιωματικός που βρέθηκε στις σκηνές της Καλαμάτας μας έστειλε το παρακάτω γράμμα, που δείχνει ξεκάθαρα ποίοι είναι οι πραγματικοί δολοφόνοι των εργατών της 9 Μάη, που γυρίζουν ελεύθεροι, ενώ δικάζονται τα αθώα θύματά τους.

"Μόλις 10 μήνες πέρασαν από τη μαύρη ημέρα της 9 του Μάη που 7 εργατικά κορμιά θυσιάσαν το αίμα της καρδιάς των, παλεύοντας με τους κηφήνες και τους σακαράκες του αστικού καθεστώτος για ένα κομμάτι ψωμί. Σήμερα πάλι εργατικά κορμιά μεταφέρονται στο δικαστήριο για να δικαστούν, ενώ οι πραγματικοί δολοφόνοι κάθονται ήσυχοι και ο κυριώτερος αρχισακαράκας Παναγόπουλος βασανίζει τα χακοφορεμένα παιδιά της φτώχειας, Κι' όμως ξέρω δυό μέρες μετά την απεργία, ο αλευράς Πάστρας ήλθε στο σύνταγμα και ζήτησε την ενίσχυση του αιμοβόρου αρχισακαράκα Παναγόπουλου. Αυτός κάλεσε τον ταγματάρχη Κυριαζή να διατάξει να βγει κατάλληλη φρουρά. Αφού οι λοχαγοί βγάλανε φρουρές, ο αιμοβόρος τύραννος Παναγόπουλος άρχισε να μιλάει τα πατριωτικά τροπάρια "πίστην απόλυτον, αλύγιστον υπακοήν κλπ." και τέλος έλεγε στους φαντάρους να βαρέσουν στο ψαχνό τους εργάτες διότι είναι "επιζήμια στοιχεία στο καθεστώς" κλπ. Την άλλη μέρα τον είδα νάρχεται με αυτοκίνητον με τον Πάστρα στην παραλία και ο δεύτερος έδειχνε τη ρουφήχτρα στο σακαράκα καθώς και τα αποτελέσματά της που θα πρόσθεταν εκατομμύρια, ενώ αντίθετα 300 οικογένειες θα πετάγονταν στους δρόμους. Το πρωί της 9 του Μάη αφού συνεξηγήθη στο σπίτι του Πάστρα με τους αντιπροσώπους της αντιλαϊκής κυβέρνησης που θα πήραν και αυτοί τον φόρο τους, έστειλε στην παραλία

εμπιστευτική διαταγή με τον έφεδρο ανθυπολοχαγό Παπανικολάου, ότ αι εάν οι εργάτες σημειώσουν έστω και απλή αντίσταση, να βαρέσουν. Το ίδιο μου είπαν και άλλοι χωροφύλακες συνειδητοί για τον αρχικαφιέ τους. Έτσι πέσανε τα 7 εργατικά κορμιά”.

Η δίκη συνεχίζεται και ο ανταποκριτής του “Ριζοσπάστη” γράφει:

“Η δίκη των αθώων εργατών, που οι δολοφόνοι θέλουν να τους φορτώσουν τις ευθύνες της δολοφονίας συνεχίζεται. Επιστρατεύτηκαν όλοι οι καφιέδες της Καλαμάτας, όλοι οι γνωστοί κομμουνιστοφάγοι βασανιστές των εργατών Ματσούκας. Μάστορας, Ναθαναήλ, Παπαϊωάννου κτλ. Για να μπορέσει το ταξικό δικαστήριο να στηρίξει πάνω στις προετοιμασμένες καταθέσεις τους την καταδίκη των εργατών. Όλοι τους είπαν ότι οι κατηγορούμενοι Νιάρχος, Αντώνακας και Ξενάκης είνε υπαίτιοι των σκηνών γιατί είναι “γνωστοί ταραχοποιοί” και “μεγάλοι και φοβεροί κομμουνιστές”. Ως τόσο ο νωματάρχης Τζαβάρας ομολόγησε χωρίς να το θέλει πως απάνω στη ρουφήχτρα και τη σ’ γη του κυλινδρόμυλου είχαν τοποθετηθεί πολυβόλα απόβραδς. Ο δε Ναθαναήλ είπε πως η ρουφήχτρα δεν λειτούργησε τη νλυχτα της 8ης του Μάη γιατί δεν υπήρχε δύναμη επαρκής και γιατί την επομένη οι αρχές θα ενεργήσουν εκ του ασφαλούς (δηλαδή θα παίρναν όλα τα μέτρα για το ματοκύλισμα των εργατών).

Οι δικηγόροι της υπεράσπισης ρώτησαν τους καφιέδες γιατί οι εργάτες αφού ενεργούσαν για να πλήξουν το αστικό καθεστώς δεν πήγαν να καταλάβουν κανένα δημόσιο κτήριο αφρούρητο αλλά πήγαν στη Νομαρχία, όπου ήξεραν ότι βρίσκεται ολάκερη η αστυνομία ενισχυμένη από στρατό; Στην ερώτηση αυτή οι καφιέδες δεν απάντησαν.

Στην κατάθεσή του που ήταν συντριπτική για το κατηγορητήριο, ο μάρτυρας Κοντέας έμπορος, είπε πως οι εργάτες θέλαν απλώς να σταματήσουν τη ρουφήχτρα και δεν είχαν καμία πρόθεση να χτυπηθούν με την αστυνομία, άοπλοι καθώς ήταν απέναντι εξοπλι-

σμένων με όπλα και πολυβόλα χωροφυλάκων και στρατιωτών. Πρόσθεσε ακόμα πως δεν είδε το Νιάρχο να ρίχνει πέτρες.

Σήμερα τελείωσε η εξέταση των μαρτύρων της υπεράσπισης μεταξύ των οποίων και εργάτες τραυματισμένοι κατά τα γεγονότα. Όλοι τους κατέθεσαν ότι υπαίτιοι των γεγονότων ήταν οι αρχές που σε συνεννόηση με τους αλευροβιομήχανους ματοκύλισαν τους εργάτες που διεκδίκησαν το ψωμί των παιδιών τους.

Ο εισαγγελέας με ταξική λύσσα επιτέθηκε κατά των κατηγορουμένων εργατών και ζήτησε την καταδίκη τους.

Συνεχίστηκε το απόγευμα η δίκη των αθώων εργατών για τα γεγονότα της 9 Μάη. Εξετάζεται ο μοίραρχος Πατρικάκης για να συκοφαντήσει τους εργάτες καταθέτει ότι άφησαν έναν τραυματία να πεθάνει (!) για να τον περιφέρουν στους δρόμους!. Κατόπιν ο ανθυπασιπιστής Παπαϊωάννου καταθέτει ότι τάχα οι εργάτες πήγαν με τη μαούνα για να ρίξουν δυναμίτες στο σιλό! Σε ερώτηση του συνηγόρου Κανελλόπουλου αν βρέθηκαν δυναμίτες στη μαούνα απάντησε πως τους έριξαν στη θάλασσα. Το δικαστήριο απαγόρευσε στον Κανελλόπουλο να μιλήσει πάνω στο ζήτημα αυτό.

Για τον αρχείο Σταθάτο οι μάρτυρες κατηγορίας καταθέτουν ότι ήταν “σώφρων ηγέτης” και “ηγωνίζετο δια της ομαλής οδού”. Ο ίδιος ρωτάει τους καφιέδες αν “διατάραξε την τάξη” και οι καφιέδες απαντούν ότι ένα τέτοιο πράγματα δεν συνέβη.

Εξετάζονται κατόπι οι μάρτυρες υπεράσπισης, οι περισσότεροι λιμενεργάτες και οι τραυματίες Μπάμπος και Μπαμπάκος. Καταθέτουν ότι πήγαν με τη μαούνα για να ειδοποιήσουν τον πλοίαρχο του “Λίμνη” που είχε φορτίο να μην το ξεφορτώσει, όπως έκαναν και με ένα Ολλανδέζικο καράβι το οποίο έφυγε. Πηγαίνοντας με τη μαούνα δέχτηκαν τα βόλια του στρατού, της χωροφυλακής, των μπράβων των αλευροβιομηχάνων. Απαντώντας οι μάρτυρες στις ψευτιές των καφιέδων για δυναμίτες κλπ. ανέφεραν ότι

ούτε σακκάκια δεν είχαν και ο Γαϊτάνος είχε μαζί του και το παιδί του.

- Αγωνιζόμαστε για το ψωμί μας και γιαυτό μας σκότωσαν και μας πλήγωσαν – τόνισαν όλοι οι εργάτες μάρτυρες

Απολογούνται κατόπιν οι κατηγορούμενοι. Καταγγέλλουν τους πραγματικούς δολοφόνους των εργατών, αναλύουν τα δίκαια για τα οποία πάλευαν οι εργάτες και τις μεθόδους της πάλης τους – που δεν ήταν άλλες από το να προτείνουν τα στήθια τους και να σπκώσουν τις γροθιές τους – και τονίζουν πως η δίκη αποτελεί αληθινή πρόκληση κατά των εργατών. Τελικά δηλώνουν πως καμία καταδίκη δεν θα τους αποσπάσει από τον τίμιο εργατικό αγώνα. Τη θαρραλέα αυτή στάση κράτησαν όλοι οι κατηγορούμενοι, εκτός από το Σταθάτο.

Μιλάει κατόπι ο εισαγγελέας με έκδηλη αντεργατική μανία. Καταλογίζει ενοχή τους κατηγορούμενους και ιδιαίτερα στο Νιάρχο.

Αγορεύουν κατόπι κατά σειρά οι δικηγόροι Κουλουμβάκος, Κορμάς, Παναγιωτόπουλος, Δάλλας και Κανελλόπουλος ανατρέποντας στη βάση και στις λεπτομέρειες το κατηγορητήριο. Μα το δικαστήριο βαδίζοντας με βάση τις φασιστικές εντολές της τάξης τους, βγάζει την καταδικαστική απόφασή του: 18 μήνες φυλακή και 2 χρόνια εξορία στο Νιάρχο, 7 μήνες φυλακή στους Αντώνακα και Ξενάκη. Ο Σταθάτος καταδικάζεται σε 10 μήνες φυλακή και οι Κάφαλης και Εξηνταβελώνης αθώνονται. Οι καταδικασμένοι απτόητοι μεταφέρονται στα κρατητήρια. Η Εργατική Βοήθεια υπέβαλε έφεση και έδωσε στους καταδικασμένους 385 δραχμές. Πυκνές ομάδες εργατών επισκέπτονται τους καταδικασμένους που διατηρούν ακμαίο το ηθικό τους”.

ΟΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Ο Χρήστος Νιάρχος σκοτώθηκε από τον αρχηγό των ταγματασφαλιτών Στούπα, στην πρώτη μάχη του Μελισταλά στις 7 Απριλίου του 1944 όταν ο ΕΛΑΣ μπήκε στην πόλη. Ο

Σπύρος Ξιάρχος περιγράφει το περιστατικό έχοντας πλήρη γνώση των πραγμάτων της μάχης: “Μια ομάδα μ’ επικεφαλής τον πολιτικό του λόχου Μπασακίδη, τον Χρήστο Νιάρχο και το διμοιρίτη έφεδρο ανθυπολοχαγό Μίμη Γεωργαρά μπαίνει στο ξενοδοχείου που είναι απέναντι στο ζαχαροπλαστείο Πάνια και δίπλα στο διοικητήριο και βρίσκεται τετ α τετ με τον ίδιο το διοικητή του τάγματος των ταγματάρχη Παν. Στούπα.

Ο Στούπας σπκώνει ψηλά τα χέρια ενώ δίπλα του ο ταγματασφαλής Νάκης Παπαδόπουλος, από τη Βασιλάδα, κλαψουρίζει και ζητάει έλεος από το γνωστό του Γεωργαρά. Ο Στούπας στο δεξί του χέρι που είναι υψωμένο κρατάει το περιστροφό του. Ήταν μια λεπτομέρεια που ο αγνός πολεμιστής Χρ. Νιάρχος δεν πρόσεξε. Κάθε άλλος στη θέση του θα πυροβολούσε τον Στούπα αφού πριν σπκώσει τα χέρια του δεν πέταξε το περιστροφό του. Έτσι ο Στούπας σε κλάσματα δευτερολέπτου κι’ ενώ ο Νιάρχος προχωρεί για να τον αφοπλίσει κατεβάζει το πιστόλι αστραπιαία, στον πυροβολεί στο κεφάλι και τον αφήνει στον τόπο. Η ομάδα αιφνιδιάζεται και ο Γεωργαράς υποχωρεί”.

Ο Γιώργος Ξενάκης πήρε ενεργά μέρος στην εθνική αντίσταση και αναδείχθηκε πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου Καλαμάτας το διάστημα 1945-1946. Ανώτερο στέλεχος του ΚΚΕ, την περίοδο του εμφυλίου ήταν αντιπρόσωπος στη Μεσσηνία της κυβέρνησης του Δημοκρατικού Στρατού. Κατά τη διάρκεια των εκκαθαριστικών επιχειρήσεων το 1949 συνελήφθη στο Καρβέλι από χωρικούς και εκτελέστηκε με λιθοβολισμό στην Αλαγονία.

Ο τρίτος από τα συνδικαλιστικά στελέχη του ΚΚΕ που καταδικάστηκε, ο Παν. Αντώνακας, παραδόθηκε από τους Μεταξικούς στους Γερμανούς και κρατήθηκε φυλακισμένος μέχρι την απελευθέρωση. Δεν πρόλαβε να ανασάνει αέρα ελευθερίας, πιάστηκε και βασανίστηκε από το “μεταδεκεμβριανό” καθεστώς σε σημείο που “παραφρόνησε” κατά την “Ελεύθερη Μεσσηνία” που γράφει στο φύλλο

της 21/6/1945: “Ένας τίμιος αγωνιστής των εργατικών δικαιών και του εργαζόμενου λαού, ο Πότης Αντώνακας από τα πολλά βασανιστήρια που τον υπέβαλαν τα όργανα του κράτους παραφρόνησε. Το μεταξικό καθεστώς τον είχε εξόριστο 4, 5 χρόνια, απ’ όπου τον παρέλαβαν οι Γερμανοί και τον κράτησαν άλλα 4,5 χρόνια, εννέα ολόκληρα χρόνια τα ξένα και ντόπια φασιστικά δεσμά στάθηκαν ανίκανα να τον λυγίσουν. Απ’ τα μπουντρούμια βγήκε φυματικός και σακατεμένος από τις κακουχίες, στερήσεις και τα βασανιστήρια.

Δεν πρόλαβε όμως να χαρεί την αντιφασιστική νίκη και να αναπνεύσει ελεύθερα και το “ελεύθερο” μεταδεκεμβριανό κράτος τον έκλεισε ξανά στα μπουντρούμια. Σαν ανταμοιβή των εννιάχρονων θυσιών του τον υπέβαλε σε τέτοια φριχτά βασανιστήρια, που ο ήρωας αγωνιστής παραφρόνησε. Η αγανάκτηση κάθε ελεύθερου ανθρώπου αποκορυφώνεται. Τέτοια εγκλήματα δεν μπορεί και δεν πρέπει να μείνουν ατιμώρητα”.

Αργότερα έφυγε για την Αθήνα, συνδέθηκε με την οργάνωση του ΚΚΕ και συμμετείχε στην ομάδα που ενίσχυε με νέες δυνάμεις το Δημοκρατικό Στρατό στην Πελοπόννησο. Η ομάδα “χτυπήθηκε” στα τέλη Απριλίου του 1948, ο Αντώνακας (40 χρονών τότε κατά το αστυνομικό δελτίο) διέφυγε τη σύλληψη ενώ μεταξύ εκείνων που συνελήφθησαν ήταν ο Γ. Ζερμπίνος, ο Γ. Τζουβελέκης, ο Δημ. Κουράκος και ο Σ. Σπυρέας.

Αυτά είναι στοιχεία που προέκυψαν από πρόσφατη έρευνα, καθώς τα ίχνη του είχαν χαθεί. Αφορμή για την έρευνα το γεγονός ότι ξαφνικά στα τέλη της δεκαετίας του 1970 και την εποχή που ήμουν γραμματέας του Νομαρχιακού Συμβουλίου της ΚΝΕ, στη διάρκεια του Φεστιβάλ με ενημέρωσαν πως στο χώρο της εκδήλωσης βρίσκεται ο Παναγιώτης Αντώνακας από τους πρωταγωνιστές των λιμενεργατικών. Μιλήσαμε, ήταν έτοιμος να μιλήσει και το έκανε. Μέχρι να τελειώσει η εκδήλωση είχε εξαφανιστεί όπως εμφανίστηκε. Και δεν έμαθα ποτέ ποιός τον έφερε στην εκ-

δήλωση και γιατί έφυγε αμέσως χωρίς να αφήσει ίχνη.

Όμως το διαδίκτυο φέρνει κοντά τους ανθρώπους αν και εφόσον το διαχειρίζεται κάποιος με αυτή την πρόθεση. Μετά από μια ανάρτηση με αυτό το περιεχόμενο πριν λίγα χρόνια, είχα τη χαρά να «συναντηθώ» στο fb αρχικά με τα εγγόνια του Παναγιώτη και Αγγελο και στη συνέχεια με το γιό του Κώστα που με τιμούν με τη φιλία τους. Ο Παναγιώτης Αντώνακας εξορίστηκε στον Αι Στράτη και μετά στην Ακροναυπλία. Φυματικός από τις κακουχίες μεταφέρθηκε στο Ασβεστοχώρι Θεσσαλονίκης από όπου και δραπέτευσε. Έδρασε στην Κατοχή με το ψευδώνυμο Μιλτιάδης και διετέλεσε γραμματέας του ΚΚΕ στην Πιερία και στην Χαλκιδική. Μετά την απελευθέρωση, πήρε εντολή να κατεβεί προς την Καλαμάτα.

Δεν έφτασε γιατί συνελήφθη στην Αθήνα και εξορίστηκε στην Μακρόνησο. Μεταφέρθηκε 35 κιλά ετοιμοθάνατος από την Μακρόνησο στην φυλακή Αβέρωφ μέχρι και την αποφυλάκιση του το 1949/50. Έφυγε από τη ζωή το 1983 και όπως έχω πληροφορηθεί από το φίλο Κώστα, η οικογένεια έχει συγκεντρώσει πολύτιμο υλικό για τη δράση του...

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Ολοκληρώνοντας το μικρό αφιέρωμα, μια άγνωστη πλευρά της υπόθεσης: Στις 4 Αυγούστου 1935 σημειώνεται εξέγερση των σταφιδεργατών του Ηρακλείου Κρήτης η οποία πνίγεται στο αίμα με τελικό απολογισμό 7 νεκρούς και δεκάδες τραυματίες. Ο επικεφαλής της αστυνομικής δύναμης που χτύπησε τους σταφιδεργάτες ήταν ο ίδιος που διέταξε στην Καλαμάτα τις δυνάμεις της αστυνομίας να χτυπήσουν τους λιμενεργάτες.

Και γράφει στις 10 Αυγούστου το “Θάρρος” σε επιφυλλίδα που υπογράφει ο Νούλης Ντόλιος:

“Οι ατυχείς σταφιδεργάτες του Ηρακλείου

εγνώρισαν την περασμένη Δευτέρα μια νέα τραγική νύχτα Αγίου Βαρθολομαίου. Διαβάζοντας κανείς τις περιγραφές των “σκηνών” στον Αθηναϊκό τύπο, δοκιμάζει τέτοια φρίκη και τέτοια αγανάκτησι κατά του Κράτους που τώρα τελευταία κατά σύστημα δολοφονεί τους εργάτες όταν διεκδικούν κάπως έντονα το ψωμί τους, χωρίς να το θέλει γίνεται ένας επαναστάτης. Το μάλιγχερ και το περίστροφο, το πολυβόλο κι’ ο υποκόπανος, η ξιφολόγχη και η σπάθη, ειργάσθησαν θαυμάσια και τη φορά αυτή στο Ρωμέικο, κι’ εστρωσαν τους δρόμους και τα ρείθρα του Ηρακλείου με κορμιά πολλών παλληκαριών Ελλήνων.

Επί κεφαλής των πολυβόλων και των μάλιγχερ που ξερνούσαν μεσ’ την τραγικήν εκείνη νύχτα το θάνατο, κατά διαβολική σύμπτωση, ήταν ο “μοιραίος” Ταγματάρχης της Χωροφυλακής π’ άλλοτε, προ 15 μηνών, αιματοκύλησε και τους λιμενεργάτες της Καλαμάτας. Σύμπτωσης; Εστω. Κάποιος όμως φταίει για το αίμα που χύθηκε στο Ηράκλειο. Στην Καλαμάτα βεβαίως που έγιναν οι σκηνές της 9ης Μαΐου – ποιός θα ξεχάσει αλήθεια την αποφράδα εκείνη ημέρα; - ναι μεν απεδείχθη εκ των “ανακρίσεων” και “δικαστικώς” ότι έφταιγαν οι... σκοτωμένοι. Αλλά τώρα τα πράγματα παρουσιάζονται κάπως αλλοιώτικα. Οι σκοτωμένοι του Ηρακλείου διαμαρτύρονται εντόνως και λεν ότι τους εσκότωσε άδικα ο Νομάρχης – στις εκπνές της Καλαμάτας ήταν Νομάρχης ένας Παλαιοημερολογίτης... ποιητής, ενώ το Ηράκλειο τώρα ένας... Ευπατρίδης, βλαστός της χώρας των Φαιάκων – και ο Διοικητής της Χωροφυλακής. Ο μοιραίος όπως πολύ σωστά απεκλήθη.

Δηλαδή το Κράτος. Αυτό που σκοτώνει, που δολοφονεί, που γκρεμίζει χωρίς να δίνει λογαριασμό σε κανένα.

Κατά... Σατανικήν λοιπόν σύμπτωσιν ο μοιραίος Ταγματάρχης έστρωσε με κορμιά την προκουμαία του Ηρακλείου. Κατά... σύμπτωσιν επίσης η ίδια Κυβέρνησις εδολοφόνησε τους εργάτες στην Καλαμάτα, τ’ Αλιβέρι, στο Αίγιο, στο Ηράκλειο.

Αν αυτές οι απάνθρωπες ομαδικές δολοφονίες – γιατί δολοφονία είναι να πηγαίνεις σπίτι σου ήσυχος και να σε σκοτώνει το Κράτος – εγένετο σ’ άλλο Κράτος περισσότερο θερμόαιμο – στο Μεξικό, ακόμη και στην Ισπανία – ασφαλώς το αίμα των σκοτωμένων θα εγένετο αδέκαστος Νέμεσις και θάσπαζε τα κεφάλια των υπευθύνων, από του τελευταίου χωροφύλακος μέχρι του Πρωθυπουργεύοντος.

Στο Παρίσι προ 18 μηνών εκηρύχθη γενική εργατική απεργία. ΟΙ απεργοί έσπασαν οδοφράγματα στους κεντρικώτερους δρόμους του Παρισιού, ανέτρεψαν λεωφορεία, ελιθόβόλησαν τους αστυνομικούς. Μια νύχτα ολόκληρη η αστυνομία συνεπλέκετο με τους απεργούς και δεν ελύθηκεν ούτε μύτη!

Προχθές ακόμη στη Βρέστη απεργοί λιμενεργάτες και ναυπηγοί συνεκρούσθησαν με τους αστυνομικούς και ετραυματίσθησαν μάλιστα μερικοί απ’ αυτούς. Το απόγευμα οι απεργοί έκαμαν μια μεγάλη διαδήλωση, εισέβαλαν στο σιδηροδρομικό σταθμό, παρημπόδισαν την αναχώρησι μιας αμαξοστοιχίας, ανέτρεψαν βαγόνια, έσπασαν κεφάλια απεργοσπαστών. Το εσπέρας οι διαδηλωταί πήγαν στη Νομαρχία και ύψωσαν την Κομμουνιστική σημαία.

Ο Νομάρχης – που δεν ήταν Έλληνας – αντί να σπεύσει να διατάξη τα πολυβόλα να βάλουν θεριστική βολή κατά των απεργών ή να κρυφτεί σε κανένα αμπάρι βαποριού – όπως καλή ώρα ο Νομάρχης Ηρακλείου – εξέσκισην ο ίδιος την κόκκινη σημαία κι’ έσπασε τη σημαία της Νομαρχίας. Οι διαδηλωτές διελύθησαν κατόπιν σούχως... όχι φυσικά κατά σύμπτωση”.

Σύμφωνα με το “Ριζοσπάστη” (7/8/1935): “Την Κυριακή (4 Αυγούστου) το μεσημέρι κηρύχθηκε πανεργατική απεργία σε ένδειξη αλληλεγγύης προς τους απεργούς σταφιδεργάτες. Στις 2 με 3 το απόγευμα έγινε συγκέντρωση πάνω από 3 χιλιάδων εργατών στο λιμάνι. Ο νομάρχης Θεοτόκης κατέβηκε στο Λιμεναρχείο, όπου δέχθηκε επιτροπή των

απεργών. Κατά τις 5.30 μ.μ. ο διοικητής της χωροφυλακής Παπαευσταθίου, ο ίδιος που ματοκύλισε και τους εργάτες της Καλαμάτας στις 9 του Μάη του 1934, επικεφαλής διμοιρίας στρατού και δύναμης χωροφυλάκων κατέβηκε στο λιμάνι να διαλύσει τους απεργούς που καθόντουσαν και ακούγανε τους ομιλητές τους”.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα λιμενεργατικά της Καλαμάτας αποτέλεσαν κορυφαία εκδήλωση της κοινωνικής αγανάκτησης για τη βαθιά οικονομική κρίση.

Και προάγγελο της μεγάλης εξέγερσης των σταφιδοπαραγωγών την επόμενη χρονιά.

- Η εξέγερση των λιμενεργατών και τα γεγονότα που ακολούθησαν, αποτυπώθηκαν σε μια σειρά από συγκλονιστικές φωτογραφίες. Αυτές δημοσιεύτηκαν σε αθηναϊκές εφημερίδες, οι οποίες αποδελτιώθηκαν μαζί με τις λεζάντες που τις συνοδεύουν. Οι φωτογραφίες προέρχονται από τις εφημερίδες "Ακρόπολις", "Εθνος", "Ελεύθερος Ανθρωπος", "Ελληνικόν Μέλλον", "Ημερήσιος Κήρυξ", "Μακεδονία" και "Ριζοσπάστης".

Βιβλιογραφία

1. Παναγή Χ. Κουμάντου «Το εργατικό-συνδικαλιστικό κίνημα Καλαμάτας 1900-1960», Καλαμάτα 1997.
2. Δημήτριον Ν. Ζέρβα «Το κίνημα της Καλαμάτας - Η σφαγή των λιμενεργατών το 1934», Καλαμάτα 2009.
3. Δημήτρη Λιβιεράτου «Κοινωνικοί αγώνες στην Ελλάδα (1932-1936)» Δ' τόμος, Αθήνα 1994.
4. Ηλεκτρονικό αρχείο "Ριζοσπάστη" στην Εθνική Βιβλιοθήκη.
5. Ηλεκτρονικό αρχείο εφημερίδων στη Βιβλιοθήκη της Βουλής

ΤΡΕΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΜΑΤΟΒΑΜΜΕΝΗΝ ΠΟΛΙΝ. — 'Αριστερά ο φονευθείς εργάτης Μαραγκουδάκης εις τὸ νεκροταφείον, εἰς τὸ μέσον τὸ δολοπολυβόλον ποῦ ἐθήρισε τοὺς ἐργάτας καὶ δεξιὰ ὁ φονευθείς ἐργάτης Β. Γερασινὸς ἢ Βουλγαρὸς εἰς τὸ πεζοδρόμιον τῆς ὁδοῦ 'Αριστομένους. Πλησίον τοῦ διακρίνεται λίμη αἵματος καὶ τὰ μαλλὰ τοῦ, τὰ ὁποῖα ἐξυψήσαν ἀπὸ τὸ διαρρηγνέν κρανίον τοῦ.

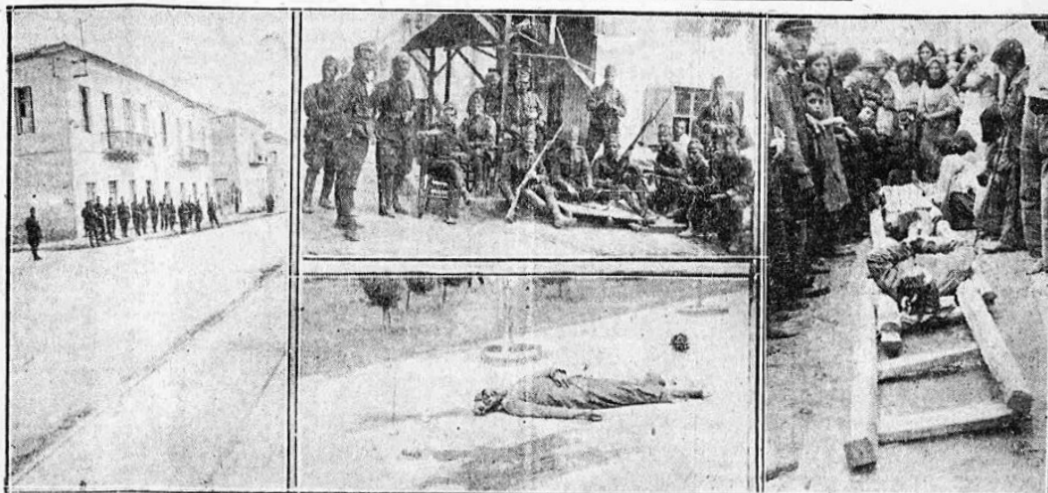

ΑΠΟ ΤΑ ΑΙΜΑΤΗΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΩΝ ΚΑΛΑΜΩΝ. Τὸ περίφημον «αἶμα» καὶ ἀριστερὰ τὸ βορραῖον ἀπέναντιον «ἄλμυρον», τὰ ὅποια ἐπλήρην ἡ ἀφορμὴ τοῦ αἱματοκυλισμοῦ. Εἰς τὸ μέσον: Τὸ πτώμα τοῦ φονευθέντος ἐργάτου Π. Γερασινὸς ἢ Βουλγαροῦ, κεκείμενον εἰς τὴν ὁδὸν 'Αριστομένους. Εἰς τὸ δεξιόν διακρίνεται τὸ χυθὲν ἀδελφικὸν αἷμα. Δεξιῶν: Τμήμα στρατιωτῶν ἀπὸ τοῦ πυροδελχαντικῆς κατὰ τὸν ἐργατῶν. Διακρίνεται εἰς τὸ ἄκρον δεξιὰ καὶ τὸ ἐπληκλυδέναν, τὸ ὅποιον ἐσπείρε τὸν θάνατον.

Ἡ κηδεία τῶν θημάτων τῶν αἱματηρῶν σκηνῶν εἰς τὰς Καλάμας. Τὴν κηδείαν παρεκολούθησεν ὅλος ὁ ἐργατικὸς κόσμος τῆς πόλεως.

ΤΑ ΑΙΜΑΤΗΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΩΝ ΚΑΛΑΜΩΝ

Αριστερά: Φρουράι έχουν τοποθέτηση εις κάθε παρέα της δού 'Αριστομένους. Δεξιά: δύο νεκροί, μεταφερόμενοι επάνω εις μίαν κλινάκα. Εις τὸ μέσον, ἄνω: στρατιῶται μετέλυνον, τὸ ὅποιον ἔβαλε κατὰ τῶν ἀπεργῶν. Κάτω: τὸ πτώμα τοῦ ἐκ τῶν φονευθέντων Μπλίκου, πρὶν μεταφερθῆναι τὸν τόπον τῆς συμπλοκῆς.

Τρία ἀπὸ τὰ θύματα τῶν ταραχῶν: ἄριστερά, ὁ Βασίλειος Βούλγαρος ἢ Γερότσιнос, εἰς τὸ μέσον ὁ Ἰωάννης Κολλιτσιδάκης καὶ δεξιά, ἡ Μαρία Κριτσίνη.

Ο φονευθείς Μπλέτσας, πατήρ επτά τέκνων.—Η άπορφανισθείσα οικογένεια άλλου άδικασκουμένου εργάτου, του : ο ιτσι — ιη

Άριστερά: Οι μύλοι. Δεξιά: Δύο από τους δολοφονηθέντες εργάτες εις τὸ πρόχειρον νεκροκρεββάτιόν των.

9 ΜΑΗ 1934: Ο «κόκκινος Μάνης» της Καλαμάτας

ΤΡΕΙΣ ΑΚΟΜΗ ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΚΕΛΛΕΙΟ ΤΩΝ ΚΑΛΑΜΩΝ. — 'Αριστερά η χήρα του φονευθέντος εργάτου Κολλιτσιδη, εις τὸ μέσον ἓνα στιγμιότυπον ἀπὸ τὴν κηδείαν τοῦ ἀποβιώσαντος ἀπὸ τὰ τραύματά του ἑργάτου Σπάλα καὶ δεξιὰ ἡ μητέρα τοῦ ἀτυχοῦς ἑργάτου Βούλγαρη, ποὺ μόλις ἔμπορεῖ νὰ σταθῇ εἰς τὰ πόδια τῆς ἑπειτα ἀπὸ τὸν ἀδικο χαμὸν τοῦ γιου τοῦ.

Ἡ ΑΠΕΡΓΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΔΙΜΕΝΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΛΑΜΩΝ εἰς τὴν αστυνομίαν, ὅπου ὡ-
δηγήθη μετὰ τὴν σύλληψίν της.

ΑΠΟ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΩΝ ΚΑΛΑΜΩΝ

Δύο στιγμιότυπα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὁ ἐπιστρέψας ἐκ Καλαμῶν ἀπεσταλμένος μας. Ἀριστερά: ὁ ἐκ τῶν τραυματιῶν Ἰωάννης Σαρακηνός, τυχαῖον θύμα τῶν αἱματηρῶν σκηνῶν τῆς ὁδοῦ Ἀριστομένους. Δεξιά: τὸ μοιραῖον κοῖλον τοῦ λιμένος τῶν Καλαμῶν, τὸ ἀπορροφητικὸν μηχανήμα διὰ τὴν αὐτόματον ἐκφόρτισιν τοῦ σίτου ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ κύτους τοῦ σκάφους εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ ἀλευρομύλου. Ἡ λειτουργία τοῦ κοίλου, ἡ ὁποία προκαλεῖται τὴν ἐργατικὴν ἐξέγερσιν καὶ τὰ αἱματηρὰ ἐπεισόδια, θὰ συνεχισθῇ πλέον κανονικῶς, διότι οἱ κιλάνδροι μὲν ἐδέχθησαν νὰ πληρώσουν 7 δραχμὰς κατὰ τόννον ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως τῶν Λιμενεργατῶν.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ ΤΟΥ „ΕΛΛΗΝ. ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ” ΑΠΟ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΩΝ ΚΑΛΑΜΩΝ

Ἀριστερά: ἡ κηδεία τοῦ φονευθέντος ἀτυχoῦς ἐργάτου Σπάλλα. Εἰς τὸ μέσον: ἡ οἰκογένεια τοῦ ἐπίσης φονευθέντος Κολητοῦ. Δεξιά: ἡ ἀπεργακὴ ἐπιτροπὴ τῶν λιμενεργατῶν. (Βλέπε κατωτέρω, ὡς καὶ εἰς τὴν 4ην σελίδα)

Οι λιμενεργάται συγκεντρωμένοι έξωθι τῶν γραφείων τῆς Ἑνώσεώς των εἰς τὴν παραλίαν Καλαμῶν, ἐνῶ ἀναμένουν τὰς τελευταίας ὑποχωρήσεις τῶν ἰδιοκτητῶν κυλινδρομύλων. Εἰς τὸ κέντρον καθημένος ὁ πρόεδρος των κ. Ζωῆκος.

Οι άπεργοι λιμενεργάται Καλαμών, φωτογραφούμενοι διά τὸ «Ἑλληνικὸν Μέλλον», πρὸ τῶν γραφείων τοῦ Σωματείου τῶν. Εἰς τὸ μέσον διακρίνεται ὁ πρόεδρος τῶν κ. Ζωῆκος καὶ ὁ ἀπεσταλμένος μας κ. Γ. Τσιμπουράκης. Κάτω δεξιὰ: ὁ Πρόεδρος τῶν λιμενεργατῶν κ. Ζωῆκος.

Ὁ ἐκ τῶν τραυματιῶν Ι. Σαρακηνός, ὑπάλληλος, φέρων τραῦμα εἰς τὸν δεξιὸν πόδα, φωτογραφούμενος μετὰ τοῦ ἀπεσταλμένου μας κ. Γ. Τσιμπουράκη, εἰς τὴν κλινικὴν Κοτσομητοπούλου.

Όλος ο εργαζόμενος λαός της Καλαμάτας παρακολούθησε την κηδεία των ηρωικών νεκρών, που πέσαν χτυπημένοι από τα δολοφονικά βόλια της κεφαλαιοκρατίας. Κατόρα στους δολοφόνους ! Εκδίκηση στους δήμιους των εργατών ! Μ' αυτές τις φωνές οι εργαζόμενοι της Καλαμάτας διαδήλωσαν την απόφασή τους να εκδικηθούν το αίμα των άθώων.

Ἡ ἀπεργιακὴ ἐπιτροπὴ, πρὶν λειτουργεῖν. Καθίσταται: οἱ δὲ ἀποστομω-
κὸι ἄνδρες, ὅπου ἐξηγήθησαν μετὰ τῆς σύλληψής τους.

Τὸ σκίτι τοῦ κερχαρία ἀλευροδομήχικου τῆς Καλαμά-
τας Πάστρα, ἐνὸς ἀπὸ τοῦς κυριώτερου; μετόχου; τοῦ μύ-
λου «Εὐαγγελίστρια». Ἡ ἐγκατάστασι; τοῦ ἀπερρεφτητή-
ρα στὸ μύλο αὐτὸ ἦταν ἡ αἰτία τοῦ ματωκυλιστηκῶν ἐν
ἐργάτες τῆς Καλαμάτας.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Ο μύλος «Εὐαγγελίστρια» καὶ τὸ ἐκπέρι «Λίμνη», ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἔρχισαν εἰ καρχαρίες ἀλευροειρημῆχ-
νει νὰ ξεπερνῶνεν τὸ σιτάρι μὲ τὸ σιλό. **ΣΤΗ ΜΕΣΗ:** Οἱ δελεφῶναι τῶν ἐργατῶν Ἐκκλημάτων. Νομάρχης Σπηλιωτό
πουλῆς, ὁ διευθυντὴς τῆς ἀσφάλειας Παπακωνσταντίνου καὶ ὁ φρουράρχος Παναγιώπουλος. **ΔΕΞΙΑ:** Τὸ μέγαρο τῆς Τρα-
πίζης Ἀθηνῶν στὴν Ἐκκλημὰ καὶ τὸ ὁποῖο μένει ὁ δελεφῶν διευθυντὴς τῆς Τράπεζας καὶ ἀλευροειρημῆχνης Τράτα-
κῆρος, φρουρούμενο ἀπὸ χωρεφύλακες εἰς κλίμας τοῦ φέδου τῆς ἐκδόκησης τῶν ἐργατῶν

Ἡ ἀπορφανισμένη οἰκογένεια τοῦ ἐργάτη Κολιτοῖδα

Τὰ θύματα καὶ οἱ δολοφόνους. ΑΡΙΣΤΕΡΑ : Ὁ νεκρὸς τοῦ πολοφοιημένου ἑργάτη Σπά-
λα. ΔΕΞΙΑ : Ἡ βαρεῖα τραυματισμένη ἀπὸ τὰ δολοφονικὰ ἐόλια τῆς κεφαλαιοκρατίας
Κριτσέκη. ΣΤΗ ΜΕΣΗ : Ἡ «Μεγάλη Βρετανία» ὅπου συνέρχονται οἱ δολοφόνους τῶν
ἐργατῶν νομάρχης, συνισταματάρχης, διοικητῆς χωροφυλακῆς Νομάρχης, εἰσαγγελέας
καὶ ἀλευροβιομήχανοι. Στὴν πόρτᾶ διακρίνονται ὁ εἰσαγγελεὺς Δισμαντόπουλος καὶ ὁ ἀ-
λευροβιομήχανος Τραϊτσάρος.

Ἄλλα δύο θύματα τῶν ἐμπεικτῶν σφαγῶν τῆς Καλαμάτας. Δύο ἑργάτες ποὺ μείναν σκωκτεμένοι ἀπὸ τὰ δελεφερνικὰ
ἐόλια τῆς κεφαλαιοκρατίας.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Οι δολοφονίες των εργατών στην Καλαμάτα συγκλονίζουν τη χώρα. Για ημέρες οι αθηναϊκές εφημερίδες (και της Θεσσαλονίκης) καταγράφουν γεγονότα, κρίνουν τα όσα συνέβησαν και παρεμβαίνουν πολιτικά. Η κάθε μια από τη σκοπιά που υποστηρίζει και σε «τόνους» που ποικίλουν. Όλα τα άρθρα συγκλίνουν στο γεγονός ότι πρόκειται για «σφαγή» αθώων εργατών. Διαφέρουν ως προς τον επιμερισμό των ευθυνών και με διάφορους τρόπους «ομολογούν» ότι «ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από τη χώρα» αυτό του κομμουνισμού. Ολοι οι αρθρογράφοι είναι βέβαιοι ότι θα τιμωρηθούν αυστηρά (ή ζητούν να γίνει αυτό) οι ένοχοι για τους φόνους των εργατών

Ενδεικτικά παρατίθενται άρθρα εφημερίδων από εκείνες που είναι διαθέσιμες και με αλφαβητική σειρά.

«Ακρόπολις»:

Καμία επιείκεια για τους ενόχους

Η τραγική αιματοχυσία των Καλαμών με έξη αδικοσκοτωμένους νεκρούς και τους υπερτριπλάσιους τραυματίες, δεν έχει αφήσει ελληνική καρδιά ανυπόμονη και απένθιστον. Επάνω εις τα παγωμένα πτώματα και τας αιμορροούσας πληγὰς των αθώων αυτών θυμάτων, προσκλίνει με άπειρον θλίψιν και συμπάθειαν ολόκληρος η Ελληνική Κοινωνία και απαγγέλει βαρυτάτας κατηγορίας εναντίον όλων των ενόχων του τόσον αδίκως χυθέντος εργατικού αίματος. Ποίοι είναι οι ένοχοι ούτοι; Ποίοι ευθύνονται δια τα θλιβερά γεγονότα των Καλαμών; Αι μέχρι της στιγμής συγκεχυμένα ακόμη πληροφορία, φέρουν εις την πρώτην γραμμήν των ευθυνών τας τοπικάς αρχάς της Μεσσηνιακής πρωτευούσης, από τας οποίας φαίνεται ότι έλειψεν όχι μόνον η επιβαλλομένη εις την περίστασιν δεξιότης και ψυχραιμία, αλλά και η πλέον στοιχειώδης αντίληψις περί των υποχρεώσεων και των καθηκόντων αυτών.

Θ' αναμείνομεν πάντως τα επίσημα πορίσματα των διαταχθεισών αυστηρών ανακρίσεων, δια να βαθμολογήσωμεν πρώτον την ενοχήν ενός εκάστου εκ των φερομένων ως υπευθύνων του γενομένου φρικώδους μακελίου, μεταξύ των οποίων δεν αποκλείεται να συγκαταριθμούνται και μερικοί τιτλούχοι του Κέντρου. Και δια να ζητήσωμεν κατόπιν εξ ονόματος ολοκληρού του Λαού την σκληράν και παραδειγματικήν τιμωρίαν όλων εκείνων των ανειδίκευτων και ανεπαρκών και ανάξιων οργάνων της Πολιτείας, τα οποία ενόμισαν, επειδή περιεβλήθησαν με έν αξίωμα, ότι απέκτησαν και το δικαίωμα να σκοτώνουν αόπλους βιοπαλαιστάς, διεκδικούντας τα καταπατούμενα δικάια των.

Απέναντι των κρατικών αυτών οργάνων, οι ανδρήποτε και αν κατέχουν θέσιν, οσονδήποτε και αν είχε εκ προηγούμενων ίσως υπηρεσιών των συμπαθή εις την Κυβέρνησιν, καμμία δεν πρέπει να δειχθή επιείκεια, κανείς οίκτος. Διότι και κανένα δεν ημπορεί να ισχύση ελαφρυντικόν, καμμία δικαιολογία

«Ανεξάρτητος»:

Το αίμα των πτωχών ζητεί την κεφαλήν των δολοφόνων

Το άτιμο κράτος ήνοιξε και πάλιν πυρ εναντίον πτωχών εργατών. Το απάνθρωπον κράτος, αδίστακτον, εξαπέλυσε τας σφαίρας του μέσα εις τον σωρόν δια να χύση αίμα πτωχών βιοπαλαιστών που εζήτησαν το δίκαιόν των, που ηθέλησαν να διεκδικήσουν τα δικαιώματα της ζωής και της εργασίας των. Το κράτος, που διατάζει να αναβάλλει να λύση τα ζητήματα των εργατών, εθιράμβευσε και πάλιν εις αποφασιστικότητα και θρασύτητα, αφού έστρωσε κατά γης νεκρούς, με ανοικτάς σάρκας, θύματα της ανάνδρου επιθέσεώς του πτωχούς λιμενεργάτας και μυλεργάτας των Καλαμών.

Τι θα είπτε τώρα το ανάλγητον κράτος; Ποίαν δικαιολογίαν θα εύρη; Όταν φονεύει εις την Μακεδονίαν, όταν αιματοκυλίζει την Δυτικήν Θράκην, τας Αθήνας, τον Πειραιά, το Αλιβέρι, προβάλλει μια πρόφασιν: Είναι κομμουνισταί. Είνε η αιώνια συκοφαντία, είνε η εγκληματική δικαιολογία. Αλλά τώρα; Είναι κομμουνισταί οι εργάται των Καλαμών; Η Πελοπόννησος όμως ολόκληρος είνε ο λαός που πιστεύει εις τας παλαιάς παραδόσεις, είνε ο τόπος της αόκνου, της νοικοκυρεμένης εργασίας, είνε ο συντηρητικός κόσμος. Και, ειδικώς δια την σημερινήν κυβέρνησιν, η Πελοπόννησος είναι η περιφέρεια που απομένει το ισχυρότερον στήριγμα του Λαϊκού Κόμματος. Λοιπόν; Ανοίγει πυρ, ρίπτει νεκρούς, χύνει αδίκως αίμα πολύ το άνανδρον, το απάνθρωπον κράτος και βυθίζει την Ελλάδα ολόκληρον εις το πένθος δια την φρικιαστικήν αυτήν τραγωδίαν των Καλαμών.

Αλλά δεν ημπορεί, δεν είνε δυνατόν να παραμείνη ατιμώρητον το φοβερόν αυτό έγκλημα. Δεν πιστεύομεν ότι ο κ. Τσαλδάρης θα θελήσιν να συγκαλύψη την απαίσιν αυτήν ανθρωποσφαγήν και να σώσῃ τους αιμοσταγείς δολοφόνους, εκείνους που διέταξαν τους στρατιώτας να πυροβολήσουν. Πρέπει να σχισθούν αι επωμίδες, να ξηλωθούν τα γαλόνια, να παυθούν οι νομάρχαι, πρέπει να κτυπηθούν αλύπτητα οι δολοφόνοι των εργατών. Εχυσαν αίμα. Πρέπει να πληρώσουν. Εκτύπησαν αθώους. Πρέπει να κτυπηθούν. Εβύθισαν εις το πένθος. Πρέπει να πενθήσουν και δι' αυτούς. Το αίμα των εργατών ζητεί εκδίκην, το αίμα των αθώων ζητεί ενόχους. Το αίμα των θυμάτων γίνεται κατάρα και υψώνεται εναντίον των δημίων των, εναντίον του κράτους, εναντίον της απάνθρωπου πλουτοκρατίας. Από την μίαν εις την άλλην άκρην η Ελλάς ζητεί την τιμωρίαν του τρομακτικού εγκλήματος. Πρέπει να το γνωρίζη ο κ. Τσαλδάρης. Οφείλει να κτυπήσῃ αλύπτητα. Αν δεν το κάμῃ είνε συνένοχος με τους δημίους αυτούς. Εχει την υποχρέωσιν να φανή αμεύλικτος. Διότι το αίμα των αδελφών μας, που εκύθη εις τας Καλάμας, θα πνίξῃ τους ενόχους και τους υπερασπιστάς των. Το αίμα αυτό θα

παρασύρῃ τα θεμέλια του κράτους. Σας είχε μείνει η Πελοπόννησος και τώρα την χάνετε και αυτήν. Διότι το αίμα των αθώων θα γίνῃ πύρινος ποταμός που θα καύσῃ το καθεστώς των δημίων και του πλούτου, το καθεστώς της οργανωμένης δολοφονίας. Το αίμα των πτωχών ζητεί την κεφαλὴν των δολοφόνων. Αν το σημερινόν κράτος δεν είνε ικανόν να τιμωρήσῃ τους δημίους, η ώρα της αγίας εκδικήσεως θα έλθῃ. Το αίμα των πτωχών θα βαρύνῃ σαν εφιάλτης τα στήθη σας. Το αίμα των δυστυχισμένων θα πέσῃ ἐπὶ τας κεφαλὰς σας. Θα σύρουν εις τον θάνατον, οπίσω των, κάθε ένοχον. Αυτά τα θύματα είνε η μοίρα σας, η μοίρα όλου του ανήθικου καθεστώτος της βίας, της απάτης και του φόνου.

«Βραδυνή:

Παρεσύρθησαν από κομμουνιστάς ή όργανα της αντιπολίτευσης;

Τι συνέβη εις Καλάμας; Πως προεκλήθησαν τα αιματηρά γεγονότα τα οποία σπαράσσουν τας καρδίας όλων μας; Ο, τι δυνάμεθα να θεωρήσωμεν ως εξηκριβωμένον και αναμφισβήτητον, μέχρι της στιγμής συνοψίζεται εις τα ακόλουθα: Εις ένα από τους αλευρομύλους της πόλεως – την “Ευαγγελίστριαν” – επρόκειτο να εφαρμοσθή η μηχανική – δια των λεγομένων σιλό – των απορροφητήρων – φορτοεκφόρτωσις. Οι εργάται, οι οποίοι συνεπεία τούτου θα εξετοπίζοντο εκ της εργασίας των, εξηγέρθησαν και εξήτησαν λίαν ευλόγως να προστατευθούν από της απειλούσης αυτούς ανεργίας. Διαπραγματεύσεις διεξήχθησαν μεταξύ αυτών και των εργοδοτών των, εις τας οποίας επενέβη, ως διαιτητής, το υπουργείον της Εθνικής Οικονομίας. Και αι διαπραγματεύσεις κατέληξαν εις συμφωνίαν γενομένην αποδεκτήν παρ’ αμφοτέρων των μερών και κάτωθεν της οποίας ο αρμόδιος υφυπουργός της Εθνικής Οικονομίας έθεσε την υπογραφήν του. Θα διετίθεντο δια την αποζημίωσιν των εκτοπιζομένων – 80 έως 100 τον αριθμό – εργατών, τας οποίας θα κατέβαλε η Εθνική Τράπεζα υπό την εγγύησιν των εργοδοτών.

Την συμφωνία ταύτην, η οποία ικανοποιεί δαφνιώς τας αξιώσεις των εργατών, την διέρρηξαν αιφνιδίως, την τελευταίαν στιγμήν και άνευ σοβαράς δικαιολογίας οι ίδιοι οι εργάται. Διατί; Παρεσύρθησαν από κομμουνιστάς συναδέλφους των, οι οποίοι επιδιώκουν προγραμματικώς – υπείκοντες εις τας οδηγίας του κέντρου των – να προκαλούν ανωμαλίας, ταραχάς και αιματοχυσίας εντός της χώρας; Παρεσύρθησαν από τας κακοβούλους εισηγήσεις οργάνων της αντιπολιτεύσεως, η οποία αποβλέπει πλέον εις τους αυτούς περίπου σκοπούς; Δεν είναι ακόμη εξηκριβωμένον περί τίνος ακριβώς πρόκειται.

Οπωσδήποτε, εις τον λιμένα των Καλαμών επέκειτο η εκφόρτωση ενός σιτοφορτίου, η οποία, κατά την γενομένην συμφωνίαν, θα έπρεπε να γίνη δια σιλό. Τι θα έκαμνεν ένας υπουργός ο οποίος θα ήτο αυστηρώς προσπλωμένος εις την ιδέαν ότι το Κράτος πρέπει να κρατή υψηλά το γόπτρόν του και να μη εκβιάζεται από οιοσδήποτε πράκτορας της αταξίας ἕξη από οιασδήποτε αναρχουμένας ομάδας; Θα διέτασεν απλούστατα να εκτελεσθῇ η υπογραφείσα και παρά των εργατών, υπό την εγγύησίν του, συμφωνία. Εν τούτοις ο αρμόδιος υφυπουργός δεν έπραξεν αυτό. Ο κ. Στεφανόπουλος ο οποίος είνε γνωστός και δια τας φιλεργατικές πεποιθήσεις του και τα ανθρωπιστικά του αισθήματα, διέταξεν επειγόντως τον Νομάρχην να γίνη η εκφόρτωση του σιτοφορτίου δι' εργατών – εφόν οι εργάται θα επέμενον εις την διάσπασιν της συμφωνίας. Η διαταγή του όμως αυτή, η οποία θα ηδύνατο να αποτρέψη την αιματοχυσίαν, δεν εξετελέσθη. Διατί; Πως; Αι πληροφορίες εκ Καλαμών δεν είναι σαφείς ακόμη. Μένουν πολλά κενά. Πταίουν μόνον αι τοπικαί αρχαί; Πταίουν μαζί με αυτάς οι υποκινηταί των εργατών; Πταίει ο υπερβάλλων – ή και ένοχος ίσως ζήλος αξιωματικού τινός εκ των επιφορτισμένων με την τήρησιν της τάξεως και ο οποίος εβιάσθη να χρησιμοποιήσῃ τα όπλα του στρατού εναντίον των πολιτών – δια να δημιουργήσῃ ακριβώς πράγματα εις την Κυβέρνησιν;

Πάντως, όλαι αυτά αι απορίαι δεν θα βραδύνουν να διευκρινισθούν. Όπως και αν έχη, εν τούτοις, το πράγμα δύναται να λεχθῇ από τούδε, αδιαστάτως, ότι η Κυβέρνησις και οι αρμόδιοι υπουργοί της ουδέ σκιάν υπέχουν ευθύνης δια τα διαδραματισθέντα λυπηρά γεγονότα. Αυτά λέγουν τα πράγματα.

Τι λέγει όμως η αντιπολίτευσις; Ας ιδώμεν! Δεν επρόφθασε να φθάσῃ το πρώτο εκ Καλαμών τηλεγράφημα και μια πραγματική οχλοβοή αναθεματισμών και ύβρεων και κατηγοριών εναντίον της Κυβερνήσεως υψώθη από τας τάξεις της. Ενας γερουσιαστής ανέβασεν εις πολλάς δεκάδας τους νεκρούς και τους τραυματίας. Ενας βουλευτής επετέθη λαύρος κατά της Κυβερνήσεως διότι δεν έλαβεν καμμίαν απολύτως πρόνοιαν να αποζημιώσῃ τους εκτοπιζόμενους εργάτας! Αι αντιπολιτευόμεναι εφημερίδες καλούν γοερώς τους υπουργούς οι οποίοι... εδολοφόνησαν τον λαόν των Καλαμών, να παραιτηθούν και να παραιτηθῇ μαζί τους και η Κυβέρνησις ολόκληρος! Και δια να μη υστερήσουν προφανώς εις τον διαγωνισμόν αυτόν της επιληψίας οι περίφημοι ηγέται του λεγόμενου “εθνικού συνασπισμού”, εζήτησαν και αυτοί την κεφαλὴν της Κυβερνήσεως επί πίνακι διότι (άκουσον!άκουσον!) καίτοι επικοινωνήσασα τηλεφωνικώς μετά των τοπικών αρχών, δεν κατώρθωσε να καθορίζει ενώπιον της Βουλῆς εντός του πρώτου εικοσιτετραώρου τας υπάρχουσας ευθύνας δια την αιματοχυσίαν!

Και μήπως είπαν αυτά μόνον οι περίφημοι κ. κ. ηγέται; Ακούσατε πως ωμίλησεν εις εξ αυτών – ο κ. Στεφανόπουλος –ενώπιον της Βουλῆς: “Η στάσις των τοπικών αρχών απέναντι των εργατών δεν είνε τίποτε άλλο – εἴθε – παρ' όλας τας κυβερνητικάς δικαιολογίας, εἰμὴ αντικατόπτρισμα της σημερινῆς αντιδραστικῆς κυβερνήσεως, ασφαλώς δε αποτελεί προμήνυμα της μελλοντικῆς συμπεριφορᾶς της απέναντι της αφυπνίσεως του εργατικῆ κόσμου. Εἵμαι βέβαιος ότι η εργατικὴ τάξις θα αφήσῃ την φιλολογίαν των διαμαρτυριῶν και ακολουθούσα το παλιόν εβραϊκόν λόγιον “οφθαλμόν ἀντί

οφθαλμού”, θα διεκδικήση τα αδικοσκοτωμένα κορμιά των εργατών. Αυτά δεν τα γράφει ο “ΡΙζοσπάστης”! Δεν τα κηρύσσει ο Νεφελούδης! Τα προγραμματίζεται επισήμως και υπευθύνως δι’ ενός εκξ των ηγετών της η νηωμένη αντιπολίτευσις ενώπιον της Βουλής!

Εκτραχλησμός; Αλλοφροσύνη; Πώρωσις; Ας εύρουν οι αναγνώστες μας τον χαρακτηρισμόν. Αλλά θα είχαμε την περιέργειαν να ερωτήσωμεν ποιος θα πταίη εάν οι εργάται των Καλαμών ή και της άλλης Ελλάδος, παραπλανώμενοι από την καθαράν ταύτην προτροπήν προς ανταρσίαν και εμφύλιον σπαραγμόν, η οποία τόσον μεγαλοστόμως τους παρέχεται από την νηωμένην αντιπολίτευσιν, εξολισθήσουν εις πράξεις βίας που να καταστήσουν αναπότρεπτον νέαν αιματοχυσίαν; Ζητούμεν να μάθωμεν επί της κεφαλής τίνων θα βαρύνη το υπό τοιούτους όρους χυνόμενον αίμα των αθών θυμάτων μιάς οικτράς και ασυνειδήτου δημαγωγίας;

«Εθνος»:

Κίνδυνος μετατόπισης ευθυνών

Αι Καλάμαι εβάφησαν με άφθονον αίμα. Η γελαστή πόλις της Μεσσηνίας έζησε χθες μιαν τραγικήν ημέραν αδελφικού σπαραγμού και τρομοκρατίας. Εργάται αγωνιζόμενοι δια το ψωμί των παιδιών των, επιυροβολήθησαν ως στασιασταί, τεθέντες εκτός Νόμου.. Επτά ή οκτώ νεκροί – ο αριθμός των ακόμη δεν έχει εξακριβωθεί – και περισσότεροι τραυματαί είνε ο απολογισμός της τραγωδίας.

Ο, τι έγινεν αποτελεί μίνα ακόμη απόδειξιν της ανεπάρκειας της Κυβερνήσεως, της ανικανότητός της να διοική, να προβλέπη, να προλαμβάνη. Η μεγάλη όμως, η συντριπτική ευθύνη του αιματοκυλίσματος, βαρύνει εξ ολοκλήρου την Κυβέρνησιν. Δεν επετρίπετο ν’ αφήση τα πράγματα να φθάσουν μέχρι συρράξεως με την παρέλκυσιν της λύσεως μιας υπεροξυνθείσης εργατικής διαφοράς, από την οποία εξηρτάτο ο επιούσιος 150 οικογενειών. Η Κυβέρνησις εγνώριζε την κατάστασιν και ηδύνατο να προβλέψη τους κινδύνους. Αντί να τους προλάβει επεμβαίνουσα αποτελεσμα-

τικώς, ως υπέρτερος διαιτητής, ενδιαφερόμενος μόνον δια την απόδοσιν δικαίου και ως υπεύθυνος δια την διατήρησιν της τάξεως, ανέθεσε την φροντίδα της διευθετήσεως εις τα τοπικά διοικητικά όργανα, που απεδείχθησαν κατώτερα της αποστολής των, και ενεπιστεύθη την περιφρούρησιν της τάξεως κυρίως εις νεοσυλλέκτους, απείρους, στερούμενους ψυχραιμίας, παρασυρθέντας μοιραίως εις χρησιμοποίησιν των όπλων, αφού οι επί κεφαλής όχι μόνον δεν τους συνεκράτησαν, αλλά και έστρεψαν τας σφαίρας πολυβόλων εναντίον μιάς δρακός απεργών, που δεν ήσαν επικίνδυνοι, εφ’ όσον επέβαινον φορτηγίδος δια να πλησιάσουν το υπό εκφόρτωσιν ατμόπλοιο.

Αι δικαιολογία, τας οποίας απειπειράθη να ψελλίση χθες η Κυβέρνησις εις την Βουλήν και εις την Γερουσίαν κατά την συζήτησιν επί των γεγονότων, εξεγείρουν ακόμη περισσότερον την Κοινήν Γνώμην, διαπιστούσαν με κατάπληξιν την απίστευτον επιπολαιότητα, που επεδείχθη εις την διαχείρησιν μιας τόσον κρισίμου υποθέσεως. Αι διαβεβαιώσεις περί αυστηράς τιμωρίας των υπευθύνων τοπικών αρχών δεν ικανοποιούν, εφ’ όσον ο κύριος υπεύθυνος, η Κυβέρνησις, ήθελε να μετατοπίση εις αυτάς ευθύνας ιδικάς της.

Ο, τι συνέβη χθες εις τας Καλάμας στρέφεται κατά του Κράτους και κατά το κοινωνικού καθεστώτος. Εύκολον είναι να επικολλάται η κομμουνιστική ετικέτα εις κάθε εργατική εκδήλωσιν, η τακτική όμως αυτή ούτε τα εκάστοτε αναφυόμενα ζητήματα λύει, επί πλέον δε δυσφημεί τους εργαζόμενους, οι οποίοι δεν αγωνίζονται δια τα συμφέροντα της Μόσχας, αλλά δια το ψωμί των όπως συνέβη εις την μεσσηνιακήν πρωτεύουσιν. Τοιουτοτρόπως προκαλείται εύλογος αγανάκτησις και εξώθησις των προς τα άκρα, ιδία όταν έρχεται ως επακολούθημα η αλόγιστος χρήσις βίας εναντίον των και το αιματοκύλισμα. Ασφαλώς ούτε το Κράτος, ούτε το αστικόν καθεστώς έχουν να κερδίσουν τίποτε από την τακτικήν αυτήν, αλλά αντιθέτως ζημιούνται θετικώτατα.

Ο ελληνικός Λαός, συνεχόμενος από βαθύ-

τατον πένθος δια την τραγωδίαν, διατρωνώνει την συμπάθειάν του προς τα αθώα θύματα και εύχεται όπως το αίμα των Καλαμών κάμψι, τέλος, την Κυβέρνησιν να συναισθανθή τας ευθύνας της ενώπιον της καταστάσεως την οποίαν δημιουργεί η ανεπάρκεια και η ανικανότης της, και να φροντίσῃ τουλάχιστον να μὴ επαναληφθοῦν παρόμοια τραγικά γεγονότα.

«Ελεύθερος ἄνθρωπος»:

Άμεση και αυστηρή τιμωρία ἐνόχων

Τα αιματηρά γεγονότα των Καλαμών, κατά τα οποία εὖρον ἄδικον θάνατον επτά ατυχείς εργάται, παλαίοντες δια το ψωμί των παιδιών των, δεν ἡμποροῦν να μείνουν με τας διοικητικὰς μόνον κυρώσεις, εἰς τας οποίας μετὰ καταπληκτικῆς ὄντως ταχύτητος προέβη η Κυβέρνησις. Παραπλεύρως τούτων υπάρχουν εὐθύнай ποινικαί, εὐθύнай τας οποίας κανεῖς, με τας συνήθεις παρελκύσεις, δεν πρέπει να αποφύγη. Τον Λαόν, και οσάκις ἀκόμη ἀδίκως ἐξεγείρεται – μολοντί ποτέ λαϊκαί μάζαι δεν ἐξεγέρθησαν ἀδίκως – κανεῖς δεν ἔχει το δικαίωμα να κτυπά δια των ὀπλων. Πολύ δε περισσότερον, δεν δικαιούται το σύγχρονον Κράτος να ἐγείρει ὅπλα κατά του εργαζόμενου λαοῦ, ο οποίος ἀμύνεται δια την εργασίαν του, δια το ψωμί αὐτοῦ και της οικογενείας του. Ἀλλοίμονον, αν εἰς κάθε διαμαρτυρίαν και κάθε ἐκδήλωσιν ἀγανακτήσεως του εργαζόμενου κόσμου, το Κράτος ἀντέτασσε τα ὅπλα. Με τα οποία με τον ἰδρώτα του και το αίμα του ἔδωκε ο Λαός δια να τον προστατεύσουν και να χρησιμοποιούνται εν ἀνάγκη κατά του ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ. Αἱ ποινικαί κατά ταῦτα κυρώσεις πρέπει να εἶνε ἄμεσοι και αυστηρότατοι. Πως και κατά ποίαν διαδικασίαν, αὐτό ἀποτελεῖ ζήτημα της Κυβερνήσεως. Ἐκεῖνο που ἐνδιαφέρει την Κοινήν Γνώμην, τας μεγάλας μάζας των εργαζομένων ἀνθρώπων, εἶνε να ἰδῇ ταχέως, ταχύτατα, τιμωρουμένους παραδειγματικῶς τους ἀμέσους και ἐμμέσους συντελεστάς των διαπραχθέντων φόνων των εργατῶν. Φόνων, το βάρος των οποίων ἐπιπίπτει μοιραίως και κατ' αὐτοῦ τούτου του Κράτους.

Άμεσος ἐπίσης πρέπει να εἶναι η ἱκανοποίησις των οικογενειῶν των θυμάτων. Τί θα γίνουν αἱ χήραι και τα ὀρφανὰ; Το Κράτος το οποίον ἀνεγνώρισε την εὐθύνην του ἀπὸ την προχθές με την ἄμεσον ἀντικατάστασιν των ὀργάνων του, το Κράτος που ἀπέδειξεν ὅτι την ἐλευθερίαν των πολιτῶν σέβεται ἀπολύτως, οφείλει ν' ἀποκαταστήσῃ ἐξ ὁλοκλήρου την θέσιν του, ἐξασφαλίζοντας τον ἄρτον των οικογενειῶν των ατυχῶν θυμάτων που τόσο ἀδίκως ἔπεσαν. Χωρίς συζητήσεις, χωρίς ἀφγῶνας δια την ἐξέυρεσιν διατυπώσεων, η ἀποζημίωσις και η ἀπονομή συντάξεως ἀποτελεῖ πράξιν την οποίαν ἀξιοῖ το δημόσιον αἶσθημα.

Μόνον κατ. Αὐτόν τον τρόπον η προχθεσινὴ ἀδίκος αἱματοχυσία ἡμπορεῖ να κατευνάσῃ την ἀγανάκτησιν παντός ἐλευθέρου πολίτου και παντός εργαζόμενου ἀνθρώπου. Και μόνον κατ' αὐτόν τον τρόπον θα τεθοῦν τα πράγματα εἰς την θέσιν των και θα κοπάσῃ η ἀνίερος ἐκμετάλλευσις των πολιτικῶν κομματικῶν κερδοσκοπῶν, οἱ οποίοι, οὔτε λίγο οὔτε πολύ, ζητοῦν με γοεράς κραυγὰς την ἐναρξιν ἐμφυλίου σπαραγμοῦ και την συνέχισιν της αἱματοχυσίας. Των πολιτικῶν ἐκείνων κερδοσκοπῶν του βενιζελικοῦ – ἐμφανούς και ὑπὸ μάσκαν – στρατοπέδου, το οποίον πρῶτον ἤγειρε τα ὅπλα κατά των εργατῶν και πρῶτον ἐξαπέστειλε τας δολοφονικὰς σφαῖρας κατά του εργαζόμενου Λαοῦ. Η ἱστορία των εργατικῶν διεκδικήσεων εν Ἑλλάδι δεν εἶνε παρὰ μια ἱστορία ἀντιμετωπίσεως των εργατῶν ὑπὸ του βενιζελικοῦ-κεφαλαιοκρατικοῦ Κράτους δια των ὀπλων. Ποῖος λησμονεῖ τας ἐπιθέσεις και τους φόνους των εργατῶν εἰς τον Πειραιά, εἰς την Ἐλευσίνα, εἰς την Καβάλαν, εἰς τον Πύργον, δι' ἐπελάσεως ἱππικοῦ;

«Ἑλληνικόν αἷμα»:

Ταραξίαι της Γ' Διεθνούς

Τα αιματηρά γεγονότα των Καλαμών, προκαλοῦν εἰλικρινή θλίψιν και εἰς την Κυβέρνησιν και εἰς τον ἑλληνικόν λαόν. Εἰς ἡμέρας κατά

τας οποίας τόση καταβάλλεται θετική μέριμνα δια την ανακούφισιν των εργαζομένων, η αιματοχυσία των Καλαμών, απετέλεσε την τραγικωτέραν παραφωνίαν. Η Κυβέρνησις γνωρίζουσα την προσπάθειαν την οποίαν κατέβαλλον κινούμενοι εκ του εκ του κομμουνιστικού κέντρου των Αθηνών οι ταραξίαι της Γ' Διεθνούς όπως παρασύρουν τους εργάτας εις ρήξιν με την ένοπλον δύναμιν, είχαν ήδη από της προχθές, ως απεδείχθη δι' επισήμων εγγράφων, δώσει οδηγίας, όπως αι αρχαί υποχωρήσουν εις τας αξιώσεις των απεργούντων λιμενεργατών, ώστε να αποφευχθή η ρήξις και να δοθῇ ούτω καιρός δια την ικανοποίησιν των αξιώσεων των. Είναι δυστύχημα, ότι αι Αρχαί των Καλαμών, δεν συνεμορφώθησαν με τας σαφέστατας αυτὰς κυβερνητικὰς εντολὰς και ἐτι χειρότερον, απώλεσαν την ψυχραιμίαν των και δεν επρόλαβαν τοιουτοτρόπως την άδικον αιματοχυσίαν, προς την οποίαν εξώθησαν οι πράκτορες του κομμουνιστικού κέντρου.

Παρόμοια γεγονόταν δεν ημπορούν βεβαίως να βαρύνουν την Κυβέρνησιν, όταν μάλιστα έχουν ληφθῇ παρ' αυτής όλα εκείνα τα μέτρα, τα οποία ώφειλον να τα προλάβουν. Δεν ημπορεί όμως να ανγοσθῇ ότι παρά τούτο, το Κράτος εξεδήλωσεν αυτοστιγμεί την αντίθεσίν τους προς αυτὰ, αφού αμέσως απεκατέστησε την τάξιν και απέκλεισε πάντα κίνδυνον επαναλήψεως των σκηνών, ενώ αντικαθίστα τους κατά τεκμήριον τουλάχιστον υπευθύνους υπαλλήλους του, μεταξύ των οποίων τον διοικητήν χωροφυλακής και τον λιμενάρχην Καλαμών.

Είναι βέβαιον ότι η σημερινή Κυβέρνησις, η οποία υπέρ πάσαν άλλην αισθάνεται τον πόνον του λαού, διότι από την μεγάλην μάζαν του λαού προέρχεται, θα ανεύρῃ όλων των υπευθύνων της άδικου αιματοχυσίας τας ευθύνας και θα τιμωρήσῃ παραδειγματικώς την παραβίαν των διαταγών της, η οποία τόσον τραγικά αποτελέσματα είχε. Οι εργάται των Καλαμών ημπορούν με απόλυτον εμπιστοσύνην να ανεμείνουν την κυβερνητικήν αυτήν ενέργειαν, όπως ημπορούν επίσης με απόλυτον εμπιστοσύνην να εμπιστευθῇ εις την ευθυκρισίαν

της και το αναμφισβήτητον υπέρ της εργατικής τάξεως ενδιαφέρον της, την ικανοποίησιν των δικαίων αιτημάτων των.

«Ημερήσιος Κήρυκας»:

Κυβέρνηση μεγαλόσχημων γκάγκστερς

Την 23 Μαρτίου εφέτος (χάρις εις την οικτράν συμπεριφοράν του κ. πρωθυπουργού προστατεύοντος τον αξίον του εξάδελφον υπουργόν της Συγκοινωνίας, προστάτην της Πάουερ κατά των Ελλήνων), η πλατεία Συντάγματος εβάφετο με τον αίμα των απεργησάντων και μεταβάντων ίνα διαδηλώσουν προ του υπουργείου Συγκοινωνίας αυτοκινητιστών.

Πριν συμπληρωθῇ δύο μήνες έκτοτε, χθες εβάφη με αίμα η πρωτεύουσα της Μεσσηνίας, αι ωραίοι, αι εργατικοί, αι αθώαι Καλάμαι, ο δεύτερο λιμὴν της Πελοποννήσου, το επίνειον της Μακαρίας – όπως τόσον δίκαια ονομάζεται ο όλβιος κάμπος – Μεσσηνιακῆς πεδιάδος.

Η αχαρακτήριστος νωθρότης, η αξιολάκρυντος κομματική προσπάθεια να λαμβάνονται εις όλα τα ζητήματα υπ' όψιν πρώτον των «φίλων» τα συμφέροντα, η μνημειώδης ανικανότης του κ. Πεσματζόγλου ως υπουργού, συνδυαζομένη με την γνωστήν – και φυσικήν δι' έναν πλουτοκράτην από κούνιας ως αυτός – έμφυτον απέχθειάν του προς κάθε εργατικόν αίτημα, έφεραν το αποτέλεσμά των. Νεκροί, πολλοί νεκροί και περισσότεροι τραυματίαι, από σφαίρες στρατιωτών, αθών επίσης όσων και οι απεργοί, έπεσαν εις τους δρόμους της ωραίας πόλεως, πληρώνοντες με το αθών αίμα των την εγκληματική ανικανότητα της κυβερνήσεως αυτής των αθλίων φαυλοκρατών και την ασπλαχνίαν μεθ' ής ο “πρωθυπουργός με τα ματωμένα χέρια” δεν διστάζει να στρέφῃ του στρατού τα όπλα κατά των πολιτών.

Κυβέρνησις φαυλοκρατών, κυβέρνησις ληστών των καφφέδων και των κουκουλιών και των δυναμικοτήτων, των πάσης φύσεως Χαρίλαων και Αμπάτηδων, κυβέρνησις των διαφόρων μεγαλόσχημων γκάγκστερς, κυβέρνησις των Πολυχρονόπουλλων, είνε και κυβέρνησις των

αιμάτων, κυβέρνησις των ομαδικών δολοφονιών των πολιτών, κυβέρνησις ερυθρά, κυβέρνησις του πρωθυπουργού με τα ματωμένα χέρια.

Δεν είμεθα φίλοι της αταξίας και είμεθα από πεποιθήσεων βαθυτάτων εκθροί συνειδητοί των βαρβάρων δογμάτων του σοσιαλκομμουνισμού και περισσότερον του “επιστημονικού” καλούμενου τοιούτου, διότι είνε ακριβώς ο μάλλον βάρβαρος και ο μάλλον ανήθικος. Πιστεύομεν ότι κράτος σημαίνει Αρχή, ότι η ισότης εις την ουσίαν δεν είνε τίποτε άλλο από συγκαλυμένος φθόνος και ότι πολυτιμότερον αγαθόν του ανθρώπου δεν είνε η Ελευθερία, αλλά η Συντήρησις.

Από του σημείου αυτού όμως μέχρι του να σκοτώνη το κράτος εις τους δρόμους τους πολίτας του, και μάλιστα τους συμπαθητικώτερους, διότι είνε οι πενέστεροι, οι δυστυχέστεροι, οι σκληρότερον ιδρώνοντες δι’ ένα άθλιον κομμάτι ψωμιού, που και αυτό δεν το κερδίζουν κάποτε, υπάρχει απόστασις. Και αυτή η απόστασις υπερεκοντίσθη παρά των φαυλοκρατών, κυβερνώντων μάλιστα εκ της μειοψηφίας των εκλογέων και μόνον διότι ελέω τύχης επόθραν 500 ψήφους, εξαπατηθέντων προσφύγων, εις τας Αθήνας.

Από χθες η κυβέρνησις του κ. Τσαλδάρη είνε κυβέρνησις Σφαγέων του Λαού, δολοφόνων των εργατών και η ανικανότης, η αμέλεια, η αναβλητικότητα που είνε αιτία του δράματος, εις τας περιστάσεις αυτάς δεν είνε ελαφρυντικά. Είνε επιβαρυντικά, της ευθύνης των ανάξιων κυβερνητών, στοιχεία.

«Μακεδονία»:

Κάτω οι άτιμοι δολοφόνοι

Ανάστατος είνε αληθώς ολόκληρη η Ελλάς από το κυβερνητικόν έγκλημα των Καλαμών. Δεν εξεγείρεται μόνον τοπικώς εις την πόλιν εκείνην η εργατική τάξις κηρύττουσα απεργίαν πανεργατικήν επικουρουμένην εις τούτο από όλας τας άλλας οργανώσεις της πόλεως. Ουδέ μόνον η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών προτοιμάζει πανελλαδικήν απεργίαν εις ένδειξιν

διαμαρτυρίας. Η εξέγερσις είνε βαθύτερα, ευρυτέρα, σοβαρώτερα. Είνε εξέγερσις ολοκλήρου της συνειδήσεως του Έθνους, είναι γενική αγανάκτησις:

• Κάτω οι άτιμοι δολοφόνοι!

Αυτή είναι η κραυγή που ηκούσθη μεν πρώτον εις τας Καλάμας, επεκτείνεται όμως και κατακτά ολόκληρον την Ελληνικήν ατμόσφαιραν.

• Κάτω οι άτιμοι δολοφόνοι!

Δεν το φωνάζουν οι εργάται, αλλά και οι πάντες, οι διανοούμενοι, οι πεπολιτισμένοι Έλληνες, οι διαπαιδαγωγημένοι πολίται, οι έχοντες συνείδησιν πλήρη των δικαιωμάτων των και των ελευθεριών των, οι μη διατεθειμένοι ποσώς να ανεχθώσιν εφεξής μιαν σπείραν δολοφόνων, ατίμως εγκληματιών εις την κυβέρνησιν των.

Το αφθόνως κυθέν αθών αίμα των εργατών Καλαμών θα αποτελέσθ την αφετηρίαν μιας γενικής πανελλαδικής απεργίας, μιάς εμπράκτου αντιδράσεως των εργατών κατά της αντιλαϊκής και εργατοκτόνου μαφίας που διατάσσει πυρ, σπείρει τον τρόμον, χύνει αθών αίμα και φυτεύει σφαίρας εις τα βασανισμένα κορμιά ταλαίπωρων οικογενειάρχων εργατών, των οποίων το μόνον έγκλημα υπήρξε το να θελήσωσι να προστατεύσωσιν το ψωμί των παιδών των από την βουλιμίαν και πλεονεξίαν των αδηφάγων εργοστασιαρχών και εφοπλιστών.

Οι εργάται θα κάμουν την πανελλαδικήν απεργίαν. Ο υπόλοιπος λαός μαζί με αυτούς θα κάμη και άλλο βήμα και θα φθάσωμεν στην επανάστασιν. Η κυβέρνησις των δολοφόνων δεν επιτρέπεται να μείνει πλέον εις την αρχήν. Πρέπει να πέσθ και να κυλισθή εις το πεζοδρόμιον, όπως εκύλπησε με τας σφαίρας της τους αθώους των Καλαμών εργάτας.

• Κάτω οι δολοφόνοι, οι εργατοκτόνοι.

Με παρομοίας φωνάς και διαδηλώσεις εις τας οδούς των Παρισίων ο γαλλικός λαός, λαός πεπολιτισμένος, λαός γνωρίζων να αγωνίζεται δια τας ελευθερίας του και να επιβάλη τας θελήσεις του, ανέτρεψε μόλις προ τινών μηνών δύο αλληπαλλήλους κυβερνήσεις και απειλεί ήδη και την τρίτην σχηματισθείσαν,

παρ' όλον ότι αύται είχαν πλειοψηφίαν εις τας Βουλάς πολύ μεγαλυτέραν της επιπλάστου αυτής που διαθέτει σήμερον μόνον εις την μίαν Βουλήν ο αιματοβαφής δήμιος πρωθυπουργός.

Η τηλεγραφική αντικατάστασις του Νομάρχου και του Διοικητού Χωροφυλακής Μεσσηνίας αποτελεί ομολογίαν της υπαιτιότητος των αρχών δια τα αιματηρά εγκλήματα και η ευθύνη της κυβερνήσεως παραμένει ακεραία διότι εις τοιούτους Νομάρχας και τοιούτους Διοικητάς ενεπιστεύθη την ζωήν των πολιτών.

Ο Πολυχρονόπουλος δεν ήτο ένας. Όλοι τους οι γίγαντες είνε Πολυχρονόπουλοι, όλοι τους είναι αιμοβόροι δολοφόνοι και κακούργοι, τους οποίους κάποιο τέρας του Αδου εξέμεσεν εις την Ελλάδα, δια να τιμωρήσῃ αυτήν, τις οίδε, δια ποίας αμαρτίας!

Κυβέρνησιν λοιπόν Πολυχρονόπουλων και δολοφόνων θα ανεχώμεθα; Χθες διέταξαν πυρ κατά των εργατών Καλαμών, άλλοτε ετυφεκιοβόλπισαν επί τρία χιλιόμετρα τον κ. Βενιζέλον και αύριον ασφαλώς θα πυροβολούν και θα δολοφονούν άλλους. Ο Ελληνικός λαός δεν υστερεί του Γαλλικού. Και τούτο θα το αποδείξῃ εις την παρούσαν περίπτωσιν. Η γενική πανελλαδική απεργία των εργατών ασφαλώς θα μεταβληθῇ εις επανάστασιν υπό του υπολοίπου λαού και οι εργάτοκτόνοι δολοφόνοι θα πληρώσουν το κυθέν αίμα με το βρωμερόν ιδιόν των. Η ψυχή πάντων των Ελλήνων σήμερον βαρυσταλεί δια τα θύματα, αγανακτεί και επαναστατεί:

- Κάτω οι άτιμοι δολοφόνοι

«Ριζοσπάστης»: Ετοιμάζεται ανοικτή φασιστική δικτατορία

Η πρωτοφανής σε αγριότητα και κτηνωδία ομαδική σφαγή των απεργών λιμενεργατών και μυλεργατών της Καλαμάτας από την κυβέρνηση του δήμιου Τσαλδάρη, αποτελεί το κορύφωμα της φασιστικής θηριώδικης τρομοκρατίας που από την πρώτη στιγμή πούρθε στην εξουσία ξαπόλυσε ενάντια στη μαχόμενη

για το ψωμί και τις ελευθερίες της εργατική τάξη και τις υπαλληλικές μάζες. Η κυβέρνηση των μαύρων αντιδραστικών δυνάμεων των τραπεζιτών, των στρατηγών και των τσιφλικάδων, συνεχίζει και εντείνει στο έπακρο το δολοφονικό έργο του άλλου δήμιου της εργατιάς, του Βενιζέλου.

Είναι η ίδια κυβέρνηση που λίγες ώρες πριν από το μακελειό των Καλαμών είχε ματοκυλίσει τους απεργούς στη Χίο και στη Θεσσαλονίκη. Το γενικό της σύνθημα προς τις ένοπλες δυνάμεις της είναι: βαράτε καυτό μολύβι στα σκελετωμένα από την πείνα εργατικά κορμιά. Μην αφήσετε την εργατιά να ορθώσει το πανίσχυρό της ανάστημα ενάντια στους εκμεταλλευτές της και στην κυβέρνηση που τους εκπροσωπεί και τους υποστηρίζει. Σε κάθε εργατοϋπαλληλική απαίτηση για αύξηση του μεροκάματου, κοινωνικές ασφαλίσεις, επιδόματα στους ανέργους, συνδικαλιστικές και πολιτικές ελευθερίες, αντιτάσσει την άρνηση, προτείνει τα όπλα και τα οπλοπολυβόλα και διατάσσει πυρά ομαδόν. Αυτή είναι ο άμεσος οργανωτής και εκτελεστής των απάνθρωπων σφαγών της Καλαμάτας. Είναι η ίδια που έχει τυλίξει όλη τη χώρα κάτω από το φασιστικό μαστίγιο. Που ετοιμάζει δραστήρια τη συντριβή του επαναστατικού συνδικαλιστικού κινήματος και το πέραςμα στην ανοικτή φασιστική δικτατορία.

Καμμία δικαιολογία και καμμία προσπάθεια να ρίξει σ' άλλους τις ευθύνες δεν θα εξαπατήσει την εργατική τάξη. Τα νήματα των εκτελεστικών αποσπασμάτων τα διεύθυνε στην ουσία ο ίδιος ο κακός δαίμονας του εργαζόμενου λαού, ο αντιλαϊκός Τσαλδάρης.

Ενάντια σ' αυτή την κυβέρνηση και όλα τα αστικά κόμματα που την ενίσχυσαν και την χειροκροτούν στο φασιστικό της έργο, παρά τα δημοκοπικά ουρλιαχτά τους, στρέφεται η οργή και το μίσος όλων των εργατών και όλων των υπαλλήλων ανεξάρτητα από πολιτικές πεποιθήσεις.

Η κυβέρνηση δεν θα μπορούσε να προχωρεί στο φασιστικό της κατήφορο αν δεν είχε την επικουρία των πραχτόρων της μέσα στην ερ-

γατική τάξη τους Καλομοίρηδες, τους Λασκαραίους, τους Καλύβηδες και τους Ευαγγέλου, όλη αυτή τη χορεία των προδοτών και απεργοσπαστών που με την απάτη και την αστυνομική βία κάθονται στο σβέρκο μεγάλων τμημάτων της εργατικής τάξης.

Η καλύτερη απόδειξη γι' αυτό είναι η άτιμη στάση τους πριν και κατά τα γεγονότα της Καλαμάτας. Πριν την απεργία ήρθαν σε συμφωνία με το Υπουργείο και τους αλευροβιομηχάνους, χωρίς καμμία εντολή των ενδιαφερομένων εργατών, πούταν βασικά αντίθετη με τα συμφέροντα των λιμενεργατών. Υστερα από τη σφαγή αρνήθηκαν την από κοινού μαζί με την Ενωτική Γενική Συνομοσπονδία διεξαγωγή μιάς 24ωρης απεργίας διαμαρτυρίας, μπλοφάρουν και δημοκοπούν γύρω από το σύνθημα αυτό. Εμποδίζουν τις μερικές απεργίες, κρατούν σε αδράνεια και παθητικότητα τους εργάτες που ανήκουν στα συνδικάτα τους, προσπαθούν να σκεπάσουν τις κυβερνητικές ευθύνες και έστειλαν στην Καλαμάτα τους πουλημένους «εργατικούς» γερουσιαστές Κίσκηρα και Λάβδα με την ειδική εντολή να σπάσουν την ηρωική γενική απεργία. Απευθυνόμαστε σε εσάς και κάνουμε έκκληση στα προλεταριακά αισθήματα και τα ύψιστα ταξικά σας συμφέροντα. Στον αποχαλινωμένο ωμό και βίαιο φασισμό, που θέλει να σας εξανδραποδίσει και να σας μεταβάλει σε σκλάβους του μεσαίωνα, στις ανήκουστες σφαγές των Καλαμών και τις χωρίς τέλος επιθέσεις του κεφαλαίου ξαπολύστε αμέσως ένα κύμα συγκεντρώσεων, διαδηλώσεων και απεργιών. Πλατύνετε το απεργιακό μέτωπο που άνοιξε από την Καλαμάτα, την Χίο, τη Θεσσαλονίκη. Ακολουθείστε το παράδειγμα των κεραμοποιών της Αθήνας. Επεκτείνετε και συνενώστε σ' ένα ορμητικό χείμαρρο τους μερικούς απεργιακούς αγώνες. Προχωρήστε στο Αντιφασιστικό Συνέδριο και στείλτε τους αντιπροσώπους σε αυτό.

Σιδηροδρομικοί, τροχιοδρομικοί, δημόσιοι και ιδιωτικοί υπάλληλοι, καπνεργάτες, υφαντουργοί, εργάτες όλων των επαγγελμάτων. Μη χάνετε ούτε στιγμή, ετοιμάστε και ρίξτε τις δυνάμεις σας στο ταξικό αντιφασιστικό και

αντικαπιταλιστικό μέτωπο. Ετσι μόνον θα περιφρουρήσετε τα ασφαλιστικά ταμεία σας, θα κερδίσετε την τιμαριθμική μονάδα, τις προαγωγές, την αύξηση των μεροκάματων, την ψήφιση των κοινωνικών ασφαλίσεων και τις συνδικαλιστικές-πολιτικές σας ελευθερίες.

Στη διάσπαση του Ενιαίου Μετώπου και την προδοσία που και στις κρίσιμες αυτές στιγμές διαπράττουν οι σοσιαλφασίστες αρχηγοί, απαντήστε με τη δημιουργία του Ενιαίου Μετώπου στην κάθε μια επιχείρηση. Καλέστε ακόμη συγκεντρώσεις και εκλέξτε επιτροπές Ενιαίου Μετώπου. Κατεβήτε χωρίς χρονοτριβή στην πάλη. Ανοίξτε εράνους για την ανίχνευση των απεργών της Καλαμάτας. Αποκηρύξτε και στιγματίστε τους πουλημένους στην κεφαλαιοκρατία ρεφορμιστές αρχηγούς.

Απεργοί της Καλαμάτας συνεχίστε τη γενική σας απεργία. Φαντάροι, είμαστε αδέρφια. Μη κτυπάτε τους απεργούς. Συναδελφωθείτε μαζί τους. Σιδηροδρομικοί, αυτοκινητιστές, νατεργάτες, αρνηθείτε να μεταφέρετε αστυνομικές και στρατιωτικές δυνάμεις στην Καλαμάτα.

Φτωχοί επαγγελματίες, φτωχομεσαίοι χωρικοί, τίμιοι διανοούμενοι. Υποστηρίξτε ενεργητικά τους αγώνες της εργατιάς. Οργανώστε απεργίες και διαδηλώσεις αλληλεγγύης. Βοηθείστε σε είδη και χρήματα τους απεργούς. Ενάντια στο φασισμό και την κυβέρνηση Τσαλδάτη. Για αμείλικτη τιμωρία των δολοφόνων και παροχή σύνταξης στις οικογένειες των σκοτωμένων και τραυματισμένων. Για συνδικαλιστικές και πολιτικές ελευθερίες. Για την άμεση απόλυση όλων των συλληφθέντων. Για την αύξηση του μεροκάματου και των μισθών. Για την ακεραιότητα των υπάρχοντων ασφαλιστικών ταμείων και την άμεση ψήφιση πραγματικών κοινωνικών ασφαλίσεων. Για την επέκταση στους εργάτες γης όλων των κατακτήσεων των εργατών των πόλεων. Εμπρός στον αγώνα, στις θυελλώδεις ταξικές μάχες που θα μας οδηγήσουν στον τελικό λυτρωμό, στην εργατοαγροτική εξουσία. Ζήτω το ενιαίο μέτωπο πάλης κατά του φασισμού και του κεφαλαίου.

Ζήτω η 24ωρη πανεργατική απεργία!

Το βιβλίο αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση στα «λιμενεργατικά» που συγκλόνισαν τη χώρα το Μάη του 1934. Έχει σκοπό να κάνει γνωστά τα γεγονότα της εποχής και να παρουσιάσει άγνωστες πλευρές τους, χωρίς να εμβαθύνει στην κατάσταση του συνδικαλιστικού κινήματος, τις δυνάμεις, τις αντιθέσεις και τις συνθέσεις. Ζητήματα που θα αποτελέσουν αντικείμενο ενός άλλου βιβλίου για το εργατικό κίνημα στο μεσοπόλεμο. Οι φωτογραφίες και τα πρώτα άρθρα των εφημερίδων εκείνης της εποχής, δίνουν μια εικόνα και των γεγονότων αλλά και των αντιδράσεων που σημειώθηκαν τις πρώτες ημέρες μετά τα δραματικά γεγονότα.